

ΚΟΝΙΤΣΑ

39 Ιουλιος-Αυγουστος 1991

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ. ΤΕΥΧΟΣ 39 ΔΡΧ. 200
ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Για το Νοσοκομείο Κόνιτσας	121
Οι επαρχιακοί οδοί Κόνιτσας «Α»	123
Ιστορική προσέγγιση του οικισμού Κόνιτσας Χ. Δούσμπη	125
Ιστορική συναυλία, Η. Ανδρέου . .	129
Ο δέρος, Σ. Τουφίδης	131
Σημάδια Αρχαίας Λατρείας στη Δροσοπηγή, Θ. Ζιώγα	135
Το κουρί, Ε. Ευαγγελίδη	139
Η Δοξασμένη Κοιλάδα, Η. Παπαζήση	142
Και πάλι το ίδιο τροπάρι Σ.Τ.	145
Λίγα λόγια για έναν συμπατριώτη μας Α. Νικολάου	145
Το Πανηγύρι της Παναγιάς, Λ. Εζνεπίδη	147
Ποίηση Α. Κολιού - Γ. Άλιμος . . .	148
Το Πανηγύρι στην Αβορίτσιανη, Αχ. Κολιού	149
Στη μνήμη Α. Γεωργιάδη Ι.Σ.	153
Σχόλια - Ειδήσεις	154
Κοινωνικά	156

Η εκκλησία της Ευαγγελίστριας στο Καστράκι

Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το Νόμο:
Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100
Τηλ. (0655)
22.464 — 22.212

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ 1000
Εξωτερικού, Δολ. U.S.A. 20. Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη,
ή στο βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Για την Αθήνα, στο Νικολ. Δ. Καζαμία
Εμμ. Μπενάκη 24. Τηλ. 36 27 725

ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Δημοσιεύουμε πιο κάτω το προεδρικό Διάταγμα για το Νοσοκομείο Κόνιτσας και την απόφαση της Νομαρχίας για το Δ. Συμβούλιο του Νοσοκομείου.

Εμείς έχουμε γράψει πολλές φορές για το σοβαρό αυτό ζήτημα της λειτουργίας του Νοσοκομείου μας, που αφορά όλους τους κατοίκους της Επαρχίας και με συγκρατημένη αισιοδοξία περιμένουμε την υλοποίηση των αποφάσεων.

Ας ελπίσουμε ότι σύντομα θα δούμε το Νοσοκομείο μας σε πλήρη λειτουργία. Είναι μια δίκαιη απαίτηση όλου του λαού της Επαρχίας μας...

Με απόφαση που υπόγραψε στις 25/7 η Νομάρχης Ιωαννίνων κ. Βασιλική Κόκκινου, συγκροτείται Διοικ. Συμβούλιο του Νομαρχ. Γεν. Νοσοκομείου - Κέντρου υγείας Κόνιτσας, με την εξής σύνθεση:

1. Χαραλ. Μουτσόπουλος, Καθηγητής Ιατρικής. Πανεπ. Ιωαννίνων, Πρόεδρος.

2. Δημ. Γλάρος, Πρύτανης Παν/μίου Ιωαννίνων.

3. Λουκάς Παπαλουκάς, Γεν. Γραμμ. Παν/μίου Ιωαννίνων.

4. Εμμ. Κατσαράκης, συνταξιούχος Τραπεζικός.

5. Αλεξ. Ζυγούρης, γιατρός του Ε.Σ.Υ Κόνιτσας με αναπληρώτρια την οδοντίατρο Άννα - Θεοδώρου Στράτου.

6. Ελευθ. Παπαθεμιστοκλέους, Διοικ. υπάλληλος, με αναπληρώτρια τη Μαρίνα Ζυγούρη - Ευαγγελίδου, Προϊσταμένη του Κ.Υ.

7. Προδρ. Χατζνεφραιμίδης, Δήμαρχος Κόνιτσας, με αναπληρωτή τον Γρηγ. Στεργίου, Πρόεδρο Ασημοχωρίου.

Αναδημοσιεύουμε παρακάτω συνέντευξη του κ. Μουτσόπουλου στην εφημερίδα «Ηπειρ. Αγών», της 21/8.

- Γιατί διακόψατε τις διακοπές; ήταν η πρώτη ερώτηση
Μα... μου είναι αδύνατο να μένω για πολύ χρόνο κάπου χωρίς να εργάζομαι...

- Ήταν πράγματι ένα ξάφνιασμα η προεδρία σας σ' ένα χώρο που μέχρι τώρα θεωρούνταν αν όχι ανύπαρκτος είχε υποτιμηθεί και υπολειτουργούσε. Τίνος πρόταση ήταν και πως το δεχτήκατε;

Η κ. Νομάρχης Ιωαννίνων ήρθε εκείνη που με κάλεσε και μετέφερε να αναλάβω τη Διοίκηση του υπό δημιουργία Νοσοκομείου. Δέχθηκα με μεγάλη χαρά, με την προϋπόθεση όμως ότι δεν θα δεχτώ κανένα εμπόδιο, καμμία τρικλοποδιά στο έργο μου, αναλαμβάνοντας βέβαια και την ευθύνη των πράξεών μου.

- Τι είναι εκείνο που σας έκανε με μεγάλη προθυμία να δεχθείτε την πρόταση;

- Κατ' αρχήν είναι ένας χώρος καινούργιος, δεν έχει κακή παράδοση

- Έχει ιδιαίτερη γεωγραφική θέση

- Θα γίνει κομμάτι της ιατρικής σχολής

- Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είναι από μένα τον ίδιο επιλεγμένα και θα παίξουν ένα πολύ σημαντικό ρόλο. Ο κ. Γλάρος ειδικός Νοσοκομειολόγος, έχει τεράστια πείρα. Ο κ. Κατσαράκης θα αναλάβει τα οικονομικά, ο κ. Παπαλουκάς έχει μεγάλη πείρα στη διοίκηση...

- Ένας ακόμη σημαντικός λόγος είναι ότι η σωστή περιφερειακή οργάνωση υγείας, ο σωστός τρόπος λειτουργίας όπως

πιστεύω θα βοηθήσουν στην καλύτερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία των άλλων νοσοκομείων. Είναι λοιπόν πολλοί οι λόγοι που με οδήγησαν να δεχθώ...

- Ποιάς βαθμίδας περίθαλψη θα προσφέρει; θα χρησιμοποιηθεί και σαν ερευνητικό κέντρο; Σας κατηγορούν ότι «για ιδίους σκοπούς» δεχθήκατε την προεδρία, και ότι έχει σχέση με τους Αλβανούς, που κατά κάποιο τρόπο θεωρείται εκεί παρθένο το έδαφος για έρευνα.

Θα είναι δευτεροβάθμια η περίθαλψη που θα προσφέρει αυτό το Νοσοκομείο. Την «κατηγορία» ότι κάνω έρευνα τη θεωρώ το μεγαλύτερο έπαινο. Οι κατηγοροί δυστυχώς ή είναι ακατάπιστοι ή κακοπροαίρετοι.

Καλό θα ήταν πιστεύω να κατα-
τοπιστούν και τότε δεν θα με
κατηγορούσαν.

Εξ άλλου πιστεύω ότι οι ερευ-
νητές γιατροί είναι οι καλύτεροι
δάσκαλοι, οι καλύτεροι θερα-
πευτές, οι καλύτεροι γιατροί,
γιατί είναι άνθρωποι με ερωτή-
ματα και προβληματισμό. Ακόμη
δε είναι γνωστό ότι, και αυτό
αναφέρεται σ' όλους τους οργα-
νισμούς νοσοκομείων του κρά-
τους, ότι σκοπός του νοσοκο-
μείου είναι η προσφορά νοση-
λείας και περίθαλψης, καθώς
και η παραπέρα προώθηση της
έρευνας.

- Θα είναι αυτετελής η λειτουρ-
για του; Θα έχει δικό του οργα-
σμό και από που θα
χρηματοδοτείται;

Ναι θα έχει δικό του πρότυπο
οργανισμό τον οποίο τώρα ετοι-
μάζω και ελπίζω να εγκριθεί από
το Διοικητικό Συμβούλιο του νο-
σοκομείου, θα είναι Νομαρχια-

κό, κομμάτι του Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων, δορυφόρος. Η χρη-
ματοδότηση θα γίνει από το
υπουργείο Υγείας κατ' αρχήν
και θα δούμε από του αλλού

- Ποιό είναι το άμεσο
πρόγραμμα;

- Να ετοιμαστεί όσο γίνεται
 σύντομα ο οργανισμός

- Να λυθούν οι οργανωτικές
ανάγκες που υπάρχουν, και η
κτιριακή επέκταση, διότι υπάρ-
χουν πολλά κενά, λείπουν πολ-
λοί χώροι, λείπουν όργανα και
να γίνει η πρόσληψη του
προσωπικού.

- Ποιά θα είναι η σχέση με τα
δύο άλλα Νοσοκομεία, της Δου-
ρούτης και του Χατζηκώστα. Μή-
πως η λειτουργία του νοσοκο-
μείου της Κόνιτσας έχει σχέση με
την υποβάθμιση του Χατζηκώστα
όπως ψιθυρίζεται;

Καμμία σχέση δεν θα υπάρ-
χει, και δεν θέλω σε καμμία
περίπτωση να υποβαθμιστεί το

νοσοκομείο Χατζηκώστα. Έχει
πολύ καλό προσωπικό, έχει
ανθρώπους εκεί που κάνουν
τρομακτική δουλειά. Χρειάζεται
να λειτούργησουν όλα τα νοσο-
κομεία σε άριστο βαθμό. Η περι-
οχή μας, σύμφωνα με τα διεθνή
δεδομένα έχει ανάγκη από 1600
κρεβάτια.

- Η προσωπικότητά σας, και οι
διοικητικές σας ικανότητες είναι
γνωστές. Γιατί δεν αναλάβατε την
διοίκηση του νοσοκομείου Χατ-
ζηκώστα ενός νοσοκομείου με τε-
ράστιες δυνατότητες ανάπτυξης
όπως και σεις είπατε;

Αν μου το πρότειναν και βέ-
βαια θα δεχόμουν, δεν θα έλεγε
όχι με το τίποτα, θέτοντας βέ-
βαια και δικούς μου όρους, και
αρνούμενος κάθε ανάμειξη για
ρουσφέτια, διορισμούς κλπ...

ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΚΟΠΟΥΛΗ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 214 (3)

Ίδρυση Γενικού Νοσοκομείου Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία «ΝΟΜΑΡ-
ΧΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ - ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΟΝΙ-
ΤΑΣ».

Άρθρο 1

1. Ιδρύεται Γενικό Νοσοκομείο με έδρα την Κόνιτσα, ως Νομικό
Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και με την επωνυμία «Νομαρχιακό Γενικό
Νοσοκομείο - Κέντρο Υγείας Κόνιτσας».

2. Η συνολική δύναμη του παραπάνω Νοσοκομείου ορίζεται σε τριά-
ντα (30) κλίνες.

Άρθρο 2

Σκοπός του κατά το άρθρο 1 του παρόντος Νοσοκομείου - Κέντρου
Υγείας είναι:

1. Η παροχή ιαότιμα για κάθε πολίτη ανεξάρτητα από την οικονο-
μική, κοινωνική και επαγγελματική του κατάσταση:

α) Πρωτοβάθμιας περίθαλψης, σύμφωνα και με τις διατάξεις του άρ-
θρου 15 του Ν. 1397/83, και

β) δευτεροβάθμιας περίθαλψης, στο πλαίσιο και στην έκταση της
διαρθρώσεως της Ιατρικής του υπηρεσίας.

2. Η ανάπτυξη και προαγωγή της ιατρικής έρευνας, και

3. Η εφαρμογή προγραμμάτων ειδίκευσης, συνεχούς εκπαίδευσης
γιατρών καθώς και εκπαίδευσης και επιμόρφωσης λειτουργών άλλων
κλάδων υγείας, σύμφωνα με τις διατάξεις και αποφάσεις που ισχύουν
κάθε φορά.

Στον Αναπληρωτή Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών
Ασφαλίσεων, αναθέτουμε την δημοσίευση και την εκτέλεση του παρο-
ντος διατάγματος.

Αθήνα, 18 Μαΐου 1991

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ
ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΜΙΛΤ. ΕΒΕΡΤ

ΥΓΕΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ & ΚΟΙΝ. ΑΣΦ/ΣΕΩΝ
ΓΕΩΡΓ. ΖΟΥΡΛΑΣ

ΥΦΥΠ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΠΑΝ. ΔΕΛΗΜΗΤΣΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΥΛΛΟΥ
80

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΑΘΗΝΑ
30 ΜΑΪΟΥ 1991

Οι Επαρχιακοί οδοί Κονίτσης-Διστράτου- Γρεβενών και Παλαιοσελίου- Βρυσохωρίου συμβάλλουν στην ανάπτυξη

Η κοιλάδα του Αώου με τα πέντε χωριά της από τη μεριά της Επαρχίας Κονίτσης - και δεν πρέπει να λησμονούμε εκείνα της Επαρχίας Ζαγορίου-είναι μια αξιόλογη περιοχή όσον αφορά τουλάχιστον το φυσικό περιβάλλον. Χωρίς ίχνος υπερβολής, θεωρείται η καρδιά της Πίνδου καθόσον οριοθετείται από τα δύο υψηλά βουνά του Σμόλικα και της Τύμφης, όπου ανάμεσά τους κυλά ο Αώος, η υδάτινη αρτηρία που ενώνει τους δύο σημαντικούς Εθνικούς Δρυμούς της Βόρειας Πίνδου (Βάλια Κάλντα) και εκείνον του Βίκου - Αώου.

Όλα καλά και υπέροχα με το φυσικό περιβάλλον, αλλά η περιοχή αυτή πονά εκεί όπου πονά και η υπόλοιπη Επαρχία. Χρόνο με το χρόνο η φύση στερείται εκείνον που της δίνει κίνηση και ζωντάνια, τον άνθρωπο.

Η δημογραφική κατάσταση της Κοιλάδας εδώ και δεκαετίες εμφανίζεται φθίνουσα και μη ανατρέγιμη. Τα χρονικά περιθώρια μέσα στα οποία μπορούν να γίνουν κάποιοι ελπιδοφόροι χειρισμοί για ανατροπή της κατάστασης έχουν στενέψει απελπιστικά. Για να είμαστε ειλικρινείς κανείς δεν μπορεί να είναι αισιόδοξος για το μέλλον της κοιλάδας του Αώου. Οι εναπομείναντες κάτοικοι είναι απλά ένα νούμερο που η πτωτική του πορεία μέσα στο χρόνο επιβεβαιώνει την παρακμή της άλλοτε κραταιάς Κοιλάδας. Η πολιτεία με τα δεσμοδετημένα σε επίπεδο Νομού όργανά της φαντάζει μετέωρη, χωρίς βούληση αποφασιστικής παρέμβασης για αποτροπή μιας εξακολουθητικής επιδείνωσης της ήδη υπάρχουσας αρνητικής κατάστασης.

Οι ελάχιστες πιστώσεις που δίνονται σε κάθε χωριό σε τι αποβλέπουν; Σε δύο το πολύ δεκαετίες ποιός θα βαδίζει στους τιμεντοστρωμένους δρόμους και ποιός θα χρησιμοποιεί το αρδευτικό δίκτυο; Η μόνη αισιοδοξία για το μέλλον της Κοιλάδας του Αώου ενυπάρχει στην δυνατότητα ανακήρυξής της σε Εθνικό Πάρκο. Η μεταξύ των δύο Δρυμών της Βόρειας Πίνδου και του Βίκου - Αώου απόσταση είναι πολύ μικρή και είναι αυτή της ροής του Αώου με πολλά στοιχεία φυσικής τελειότητας. Το επιτυχές πείραμα στην περιοχή **Abrusso** στα Απέννινα της Ιταλίας πρέπει να μας ενισχύει σε μια ανάλογη προσπάθεια στην κοιλάδα του Αώου. Για να επιτύχει μια τέτοια προσπάθεια κατ' αρχάς η κοιλάδα πρέπει να βγει από την οδική της απομόνωση. Η επαρχιακή οδός Κονίτσης Διστράτου δεν πρέπει απλά να τελειοποιηθεί και να σταματήσει στο Δίστρατο, αλλά στην κυριολεξία πρέπει να «ξεχυθεί» στα Γρεβενά. Αυτό είναι βασικό γιατί η απομονωμένη Κοιλάδα αποκτά πλέον επαφή με τα αστικά κέντρα του Θεσσαλικού κάμπου και εκείνου της Δυτικής Μακεδονίας, όπως και με το μεγάλο αστικό κέντρο της Θεσσαλονίκης.

Αναφορικά με την οδική σύνδεση Παλαιοσελίου - Βρυσохωρίου έχουμε να επιστημόνουμε το παράδοξο να μην επικοινωνούν δύο όμορες επαρχίες. Είναι φανταστικό που οι δασεργάτες του Διστράτου χρειάζεται να διανύσουν πολλές δεκάδες χιλιομέτρων για το Ζαγόρι που βρίσκεται σε απόσταση αναπνοής από το χωριό τους. Δεν πρέπει να μας διαφεύγει της προσοχής μας

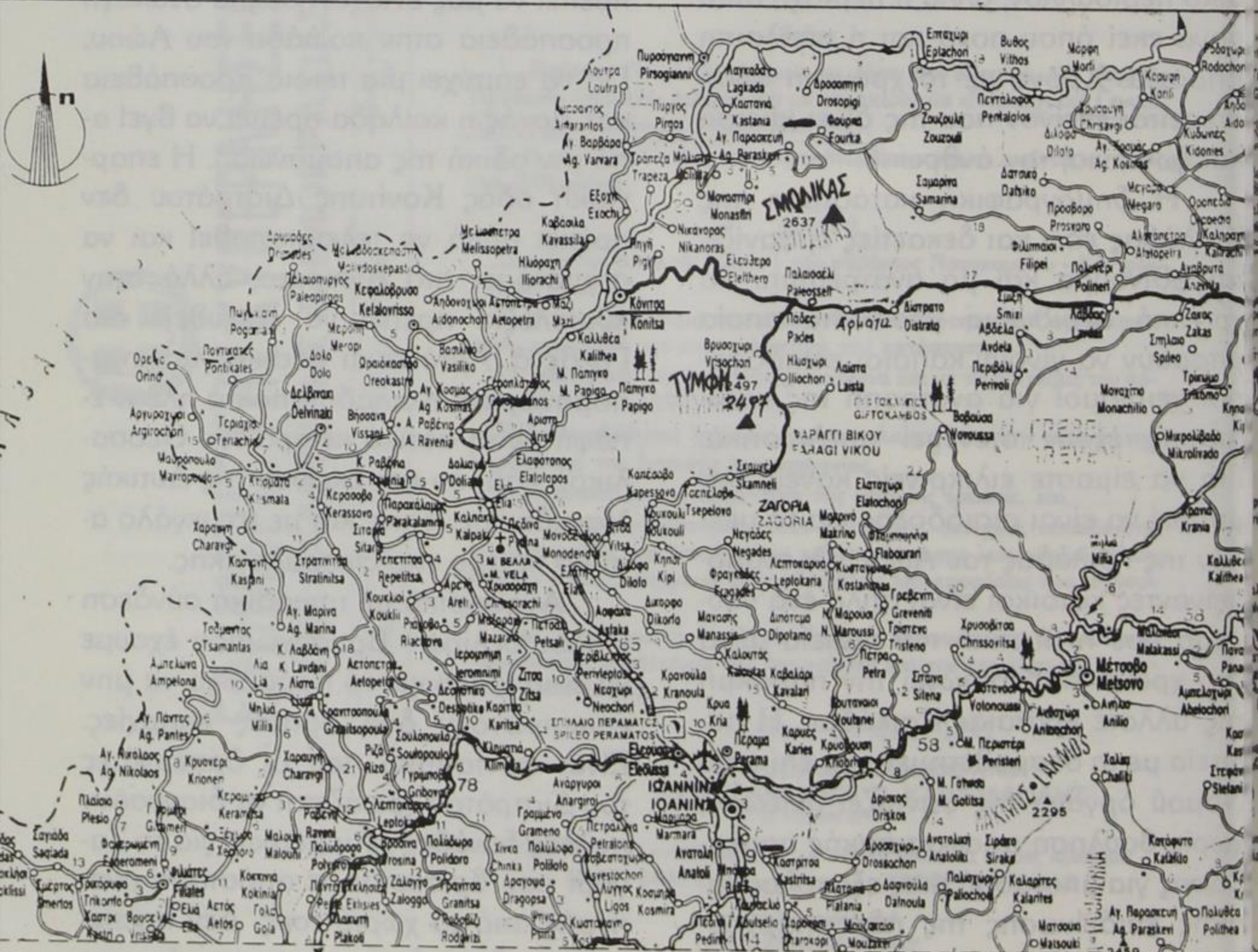
πως το Ζαγόρι είναι γνωστό ανά το Πανελλήνιο και έχει σημαντικό τουριστικό ρεύμα το οποίο φθάνοντας μέχρι το Βρυσχώρι δεν μπορεί να περάσει απέναντι στο Παλαιοσέλι και από εκεί να κατέβει στην Κόνιτσα.

Θα σταθούμε και πάλι στο γεγονός του πόσο αρνητικά κυλά ο χρόνος για τα χωριά της κοιλάδας του Αώου. Μέσα σε ένα κλίμα καθολικής Οικονομικής δυσπραγίας τα όρια αισιοδοξίας για κάτι καλό και για μια πορεία προς την εξέλιξη στενεύουν αφάνταστα. Τα κοινοτικά συμβούλια των εξ χωριών καλούνται να ξεπεράσουν τον εαυτό τους σε εργασία, δημιουργία, τόλμη και φαντασία. Προπαντός καλούνται να έχουν γνώση διαφόρων αναπτυξιακών προγραμμάτων που θα δώσουν λύση

στα μεγάλα και κοινά προβλήματά τους.

Καθολική είναι η διαπίστωση πως η Πολιτεία έχει εγκαταλείψει την περιοχή της κοιλάδας του Αώου στην από πολλούς παράγοντες προδιαγεγραμμένη πορεία της. Φυσικά αυτός δεν είναι λόγος να οδηγεί την τοπική Αυτοδιοίκηση της περιοχής σε αρνητική θέση και στάση απέναντι σε κάθε όργανο και εκπρόσωπο της Πολιτείας. Τουναντίον και την ύστατη αυτή στιγμή χρειάζεται μια ολοένα και πιο στενή συνεργασία τοπικής Αυτοδιοίκησης και Πολιτείας πάνω σε συγκεκριμένες αναπτυξιακές προτάσεις.

Ιωάννινα Ιούλιος 1991
«Α»

Ιστορική Προσέγγιση του οικισμού της Κόνιτσας

Χρήστου Δούσμπη

Συνέχεια από το προηγούμενο

Κοινωφελή ιδρύματα - εκκλησίες - άλλα κτίσματα.

Υπάρχει στην Πάνω Κόνιτσα Γηροκομείο, το οποίο ιδρύθηκε με πρωτοβουλία και φροντίδα του Μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης κ. Σεβαστιανού, ο οποίος έχει την φροντίδα και την ευθύνη για την καλή λειτουργία και συντήρησή του.

Στην πάνω πλατεία της Κόνιτσας υπάρχει το Νοσοκομείο του Ερυθρού Σταυρού, ωραίο κτήριο και κατάλληλο για νοσηλευτικό ίδρυμα, το οποίο χτίστηκε το 1953. Λειτουργεί από τότε συνεχώς, αλλά χωρίς ιατρικά τμήματα ορισμένων αναγκαίων ειδικοτήτων. Δίπλα του ορθώνεται ωραίο και επιβλητικό το νεόδμητο μέγαρο του Δήμου της Κόνιτσας.

Ο δεσμός των κατοίκων της Κόνιτσας με τη χριστιανική εκκλησία και την ορθοδοξία ήταν από τα παλιά χρόνια ισχυρός. Η διαπίστωση αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι υπάρχουν αρκετές εκκλησίες μέσα στην πόλη και έξω από αυτή.

Στο υψηλότερο σημείο του συνοικισμού της Λάκκας, εκεί που δημιουργείται ένα μικρό πλάτωμα και από τη θέση αυτή το μάτι ικανοποιείται από την ομορφιά του τοπίου και ο νους απ' τη γαλήνη, βρίσκεται η παλιά εκκλησία των Αγίων Αποστόλων σε στίλ παραδοσιακό, που χτίστηκε στο τέλος του 18ου αιώνα στα ερείπια παλιάς εκκλησίας, αφού είναι πολύ πιθανό στη θέση του συνοικισμού της Λάκκας ήταν χτισμένος ο πρώτος πυρήνας του οικισμού της Κόνιτσας. Υπάρχουν ακόμα μέσα στην πόλη, εκτός από το Μητροπολιτικό ναό του Αγίου Νικολάου, ο Άγιος

Κωνσταντίνος, νέα εκκλησία στην Κάτω Κόνιτσα, η Αγία Βαρβάρα, μικρή εκκλησία, χτισμένη πάνω στο ύψωμα προς την ανατολική πλευρά του οικισμού και ο Άγιος Κοσμάς, η νεώτερη εκκλησία, που χτίστηκε στην περίοδο 1970 - 75 με τη φροντίδα και τις άοκνες προσπάθειες του Μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης κ. Σεβαστιανού και τη συνδρομή πολλών χριστιανών και της Πολιτείας. Τα εγκαίνιά της έγιναν στις 24 Αυγούστου 1975, ημέρα του εορτασμού της μνήμης του Αγίου.

Η εκκλησία του Αγίου Κοσμά είναι ένα αρχιτεκτονικό καλλιτέχνημα, το οποίο δημιουργεί πνευματική ανάταση στην ψυχή κάθε χριστιανού. Αποτελεί πραγματικό κόσμημα κι ένα επιβλητικό τόπο λατρείας για την Κόνιτσα.

Προς τα δυτικά της Κόνιτσας και σε απόσταση λιγότερη της μίας ώρας υπάρχει το παρεκκλήσι της Ζωοδόχου Πηγής ή Κόκκινη Παναγιά όπου μια βυζαντινή τοιχογραφία του 15ου αιώνα μαρτυρεί ότι το παρεκκλήσι είναι κτίσμα βυζαντινών χρόνων γι' αυτό και χαρακτηρίστηκε ιστορικό μνημείο βυζαντινής περιόδου.

Τα άλλα παρεκκλήσια, που είναι χτισμένα στα νεώτερα χρόνια, είναι: Η Αγία Τριάδα και η Αγία Παρασκευή στην περιοχή του κάμπου, ο Άν - Λιάς στο ομώνυμο ύψωμα, ο Άν-Θανάσης πάνω από την πόλη, η Παναγιά κοντά στον Άν - Θανάση και ο Άν - Γιώργης ο Νεομάρτυρας, ιδιωτικό παρεκκλήσι μέσα στην Κόνιτσα.

Μέσα στην επιβλητική χαράδρα του Στομίου, πάνω σ' ένα απόκρημνο αυχένα, σπρωγμένο προς το χείλος του

γκρεμού και σε απόσταση 6 - 7 χιλιομέτρα από την Κόνιτσα βρίσκεται το μοναστήρι της Παναγίας του Στομίου.

Έχει χαρακτηριστεί κι αυτό ιστορικό μνημείο Βυζαντινής περιόδου, γιατί η ανέγερσή του χάνεται στα βάθη του χρόνου.

Η χρονολογία 1774, που είναι στην είσοδο του μοναστηριού και δηλώνει το χρόνο που χτίστηκε η εκκλησία του, είναι πιθανό να σημαίνει ανακαίνιση ή ανοικοδόμηση άλλης αρχαιότερης εκκλησίας, που καταστράφηκε ή δεν πληρούσε από πλευράς χώρου τις μετεγενέστερες ανάγκες.

Τα παλιότερα χρόνια το μοναστήρι είχε αρκετά κελιά και πολλά αγροτικά κτήματα - τα περισσότερα στην κοιλάδα του Αώου - κήπους, περιβόλια. Ασκήτευαν σ' αυτό μοναχοί, που καλλιεργούσαν τους κήπους και τα χωράφια και διέτρεφαν ζώα. Έτσι το μοναστήρι παρουσίαζε τότε ιδιαίτερη ζωντάνια και ακμή. Πριν το 1940 έγινε απαλλοτρίωση των περισσοτέρων κτημάτων του μοναστηριού από τον Ο.Δ.Ε.Π. τα οποία πουλήθηκαν.

Το 1955 έγινε απαλλοτρίωση από τον ίδιο οργανισμό και των άλλων αγροτικών κτημάτων του μοναστηριού, τα οποία διανεμήθηκαν στους ατκήμονες και έτσι έμειναν στη δικαιοδοσία του ελάχιστα κτήματα, τα οποία ήταν αναγκαία για τη συντήρησή του. Κατά τη διάρκεια της εχθρικής κατοχής (1944) κάπκαν τα περισσότερα κελιά από τους Γερμανούς και ξαναχτίστηκαν αργότερα με δωρεές ευλαβών χριστιανών.

Στις 8 Σεπτεμβρίου γιορτάζεται στο μοναστήρι η μνήμη των γενεθλίων της Θεοτόκου.

Αυτή την ημέρα συρρέουν εκεί πολλοί προσκυνητές, για να εκδηλώσουν τα αισθήματα πίστης και ευλά-

βειας προς την Παναγία και να πανηγυρίσουν το γεγονός.

Σε μικρή απόσταση από το εκκλησάκι της Αγίας Βαρβάρας, ανάμεσα στα πεύκα βρίσκονται τα ερείπια του παλιού κάστρου. Σχετικά με την ιστορία του ο Σωτήρης Τουφίδης, ο οποίος ασχολήθηκε με την έρευνα του φυσικού τοπίου της περιοχής και των ιστορικολαογραφικών στοιχείων της, στο βιβλίο του: «Η Κόνιτσα και τα χωριά της» αναφέρει τα εξής:

«Ιστορικά δὲν ξέρουμε ποιοὶ τὸ ἔφτιαξαν καὶ πότε· τὸ μυστικὸ μπορεῖ νὰ βρίσκεται μὲς στὰ εἰρήπια του, πὺ κάποιοι πρέπει νὰ τ' ἀνασκάλεψουν κάποια μέρα. Ὡστόσο ἡ παράδοση μᾶς λέει πὺς κάποτε τὸ κάστρο ἦτανε τρανὸ ἑνετικὸ καὶ πάρθηκε μὲ δόλο ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Χρόνια καὶ χρόνια πολέμησαν οἱ ἑνετοὶ μὲ τοὺς Τούρκους καὶ τελικὰ κυριεύτηκε μὲ μπαμπεσιὰ τὸ κάστρο, ἀφοῦ ξεγελάστηκε ὁ φρουρὸς ἀπὸ Τούρκο ντυμένο γυναικεῖα ροῦχα...

Λένε οἱ παλιοὶ πὺς εἶχε κι ἓνα ὑπόγειο λαγούμι, πὺς ξεκινούσε ἀπ' τὴν κορυφὴ κι ἔφτανε μέχρι τὸ ποτάμι, νὰ παίρνουν οἱ πολιορκημένοι νερὸ ἢ νὰ μποροῦν νὰ φύγουν στὴν ἀνάγκη».

Στην είσοδο της πόλης και στο σημείο που καταλήγει η χαράδρα του Στομίου υψώνεται η αξιοθέατη μονότοξη πέτρινη γέφυρα του Αώου, ανοίγματος 37 μ. και ύψους 20 μ., που ίσως είναι η μεγαλύτερη στο είδος της γέφυρας της πατρίδας μας. Η κομυότητα των αναλογιών του ανοίγματος του τόξου προς το πλάτος της γέφυρας, δίνει το μέτρο της τολμηρότητας της κατασκευής. Αποτελεί πραγματικό μνημείο λαϊκής αρχιτεκτονικής. Για την ιστορία της κατασκευής της γέφυρας ο Σωτήρης Τουφίδης στο βιβλίο του: «Η Κόνιτσα και τα χωριά της» αναφέρει τα ε-

ξής: «Πριν το 1870 κατασκευάστηκαν δυό φορές ξύλινα γεφύρια για την εξυπηρέτηση των κατοίκων. Πρώτη φορά το 1823 με επιστασία του Δ. Λιάμπεν και κοινή συνδρομή και τη δεύτερη το 1833 με κατασκευαστές τους Παναγ. Σκουμπουρδή και Βασιλ. Μάσιο. Και τα δυό αυτά ξύλινα γεφύρια παρασύρθηκαν από το ορμητικό ρεύμα του ποταμού.

Έτσι στα 1870 ο Ι. Λούλης από τα Κατσανοχώρια (τραπεζίτης στα Γιάννενα) περνώντας για τα δειουχα λουτρά, υποσχέθηκε μεγάλη συνδρομή και άρχισε να μαζεύει χρήματα για την κατασκευή του. Τελείωσε στα 1871 και κόστισε 120.000 τούρκικα γρόσια. Πρόσφεραν: Ι. Λούλης 50.000 γρόσια, οι αδελφοί Β. και Αλκ. Λιάμπεν 5.000 γρόσια, η Άγγελ. Παπάζογλου 2.000 γρόσια, ο Ι. Λιάμπενς 1.300 γρόσια, ο Γ. Ζωΐδης 2.500 γρόσια, ο Μωχάμετ-μπέν Σίσκος 2.500 γρόσια, οι αδελφοί Μπεκιάρη 1.060 γρόσια. Ο τότε Μητροπολίτης Βελλᾶς 50 τούρκικες λίρες και το υπόλοιπο ποσό οι κάτοικοι τῆς Κόνιτσας Τούρκοι και Ρωμιοί. Αρχιμάστορας τοῦ ἔργου ἦταν ὁ ἀσπούδαχτος καὶ ἀγράμματος λαϊκὸς ἀρχιτέκτονας Ζιώγας φρόντζος ἀπὸ τὴν Πυρσόγιαννη.

Τὸ ἔργο προκάλεσε τὸ θαυμασμὸ καὶ στοὺς Τούρκους μηχανικούς, σπουδαμένους στὴν Εὐρώπη. Ὅταν ἦρθαν ἀπὸ τὴν πόλη νὰ τὸ ἐπιθεωρήσουν, ρώτησαν: «ποιὸς ἔχτισε τὸ γεφύρι;» Τοὺς παρουσίασαν τὸ Ζιώγα καὶ σὲ ἐρώτησή τους σὲ ποιὸ πολυτεχνεῖο σπούδασε, τοὺς ἀπάντησε: Στὸ πολυτεχνεῖο τῆς Κράπας τοῦ χωριοῦ μου». Ἡ Κράπα εἶναι μιὰ τοποθεσία τῆς Πυρσόγιαννης.

Τὸν παλιό καιρό κρεμόταν στὴ μέση τῆς καμάρας μιὰ καμπανούλα, που χτυποῦσε ὅταν φύσαγε δυνατὸς ἀέρας, γιὰ νὰ προειδοποιεῖ τοὺς περαστικούς

νὰ μὴν παρασυρθοῦν καὶ πέσουν στὸ ποτάμι.

Τὸ 1913 οἱ Τούρκοι ποὺ ἄδειαζαν τὴν Κόνιτσα, ἐπιχείρησαν τὴν ἀνατίναξη τῆς γέφυρας, ἀλλὰ ἀπέτυχαν καὶ ἔτσι σώζεται καὶ ὁμορφαίνει πιότερο τὴ μικρὴ πολιτεία».

Ανεβασμένος ο ἐπισκέπτης πάνω στη γέφυρα καὶ ατενίζοντας πρὸς τὴν πλευρά που κατεβαίνει ορμητικὸς ὁ Ἀῶς βρίσκεται μπροστὰ σ' ἓνα τοπίο ελβετικῆς φυσικῆς ὁμορφιάς καὶ μένει ἐκθαμβὸς ἀπὸ τὴν ποικιλία τοῦ εδαφικοῦ καὶ φυσικοῦ στοιχείου, που συνδυάζει τὴν ἀγριότητα με τὶς λεπτές καὶ ἀπαλές γραμμές.

Οἱ ἀπόκρημνοι βράχοι, οἱ σπηλιές που χάσκουν σαν πελώρια στόματα, οἱ ἀπότομες ρεματιές, οἱ γηλές κορφές που ἀγγίζουν τὸν οὐρανό, τὰ φαράγγια καὶ τὰ δάση, ὅπου βασιλεύει παντοτινὴ σιωπὴ καὶ ἡ ἀκτίνα τοῦ ἡλίου εἶναι ἀνήμπορη νὰ εἰσχωρήσει στα πυκνά φυλλώματα, ὅλα αὐτὰ προσφέρουν γοητεία, συγκίνηση καὶ θαυμασμό στον ἐπισκέπτη.

Ἡ Κόνιτσα ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τὸν τουρκικό ζυγὸ στις 24 Φεβρουαρίου 1913 μετὰ τὴ θριαμβευτικὴ εἴσοδο τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ στα Γιάννενα καὶ στη συνέχεια τὴ θριαμβευτικὴ πορεία του πρὸς τὶς βορειοδυτικὲς ἐπαρχίες τοῦ Νομοῦ.

Οἱ Ἰταλοὶ κατέλαβαν τὴν Κόνιτσα τὶς πρώτες μέρες τοῦ ἐλληνοϊταλικοῦ πολέμου καὶ ἀναγκάστηκαν νὰ τὴν ἐγκαταλείψουν, ὅταν ὁ στρατὸς μας ἐνήργησε γενικὴ ἀντεπίθεση κατὰ τῶν ἰταλικῶν δυνάμεων.

Στις 16 Νοεμβρίου 1940 τὸ βράδυ ἡ Κόνιτσα ξαναγινόταν ἐλληνικὴ, ὑστερα ἀπὸ τὴν τελευταία μάταιη ἀντίσταση τμημάτων τῆς ἰταλικῆς μεραρχίας Τζούλια στὴν περιοχή Ἅγιος Ἀθα-

νάσιος - Προφήτης Ηλίας. Μόνο που οι Ιταλοί, φεύγοντας της είχαν βάλει φωτιά και πήραν μαζί τους 300 ομήρους.

Η πόλη δοκιμάστηκε και κατά τη διάρκεια του εμφύλιου πολέμου -1946 - 49-.

Το Δεκέμβριο του 1947 έγιναν στην περιοχή σφοδρές μάχες για την κατοχή τους. Η κοιλάδα του Αώου, φυσική οδό επικοινωνίας της Ηπείρου με την Αλβανία, είναι στενά συνδεδεμένη με την νεώτερη πολεμική ιστορία της Ελλάδας.

Στους πολέμους 1912 - 13 τα ελληνικά στρατεύματα χρησιμοποίησαν την κοιλάδα του Αώου και του παραποτάμου του Δρίνου, όταν κατέλαβαν τη Βόρειο Ήπειρο. Στον πόλεμο 1940 - 41 την χρησιμοποίησαν επίσης προς την αντίθετη κατεύθυνση τα ιταλικά στρατεύματα, για να εισβάλουν στην

Ελλάδα, να φθάσουν ως τις πηγές του Αώου και να απειλήσουν διακοπή επικοινωνίας Ηπείρου, Θεσσαλίας στην περιοχή Μετσόβου. Στον ίδιο πόλεμο (1940 -41) επιτυχής ελληνική αντεπίθεση είχε εξαπολυθεί κυρίως κατά μήκος της ίδιας κοιλάδας του ποταμού Αώου.

Η Κόνιτσα λοιπόν με τα πολλά φυσικά πλεονεκτήματα την πλούσια ιστορική παράδοση και την παλιά της αίγλη, τους δραστήριους και φιλοπρόόδους κατοίκους της πρέπει να βοηθηθεί από τους κρατικούς και άλλους φορείς, για να αναπτύξει, τη δασική παραγωγή και εκμετάλλευση, τη βιοτεχνία και κυρίως τον τουρισμό, για τον οποίο υπάρχουν άριστες προϋποθέσεις ανάπτυξεως, ώστε να αξιοποιηθεί το φυσικό και ανθρώπινο δυναμικό της και να γίνει ανταξία της ιστορικής της παράδοσης.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ Οικόπεδο, γωνιακό 1.300 τετραγωνικών μέτρων με οικοδομή 380 τετρ. μέτρων, που στεγάζεται σήμερα το Αστυνομικό Τμήμα Κονίτσης, με μηνιαίο μίσθωμα 90.000 Δρχ.

Οικοδομούνται συνολικά 1040 τετραγωνικά μέτρα συν τα υπόγεια.

Πληροφορίες Τηλ. 01 - 7517136 και 7525301

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ιούνιος

Μεγ. θερμοκρασία 33.8 —

Ελάχιστη θερμοκρασία 07° —

Σχετική υγρασία 57% —

Ύψος βροχής 38 εκ. —

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Αγροτεμάχιο 8 στρέμ. με σταύλο 40 τ.μ., δεξαμενή αποθήκες, ηλεκτρ. ρεύμα κ.α. στην τοποθεσία μεταξύ Δέματος και Μπουραζάνι. Τηλ. 0651 35864.

Ιστορική συναυλία

Αναντιρρήτως η από κοινού εμφάνιση του Μάνου Χατζιδάκι και της Νάνας Μούσχουρη στην πόλη μας εγγράφεται ως κορυφαίο πολιτιστικό γεγονός και ως τέτοιο θα παραμείνει για πολλές δεκαετίες. Ποιός να ξέρει ίσως κάπου στο μακρινό και απροσδιόριστο μέλλον, όταν κλείσει ο παρών κύκλος του λαϊκισμού και της υπακουλτούρας και η Ελλάδα αποκτήσει την πρέπουσα παιδεία, ίσως τότε συμβεί και πάλι ανάλογο μουσικό γεγονός με το άκουσμα στον ίδιο χώρο της Μικρής νυχτερινής μουσικής του Μότσαρτ ή κάποιας από τις Σονάτες του Μπετόβεν.

«Μια πόλη μαγική». Ναί, δεν είναι όνειρο θερινής νυχτός είναι πραγματικό, ο Χατζιδάκις διευθύνει συναυλία στην Κόνιτσα έχοντας απέναντί του την Νάνα Μούσχουρη. Το κοινό μαγεύεται, η γύρω αλπική φύση της Τύμφης

ριγεί στην τόση αρμονία μουσικής - φωνής - ποίησης. Τα τραγούδια διαδέχονται το ένα το άλλο, «Χάρτινο το φεγγαράκι» «Θάλασσα πλατιά» «Φέρτε μου ένα μαντολίνο» «Ο ταχυδρόμος πέθανε», κορυφαίες εκφράσεις μιας πρωτοφανέρωτης ανδρώπινης ευαισθησίας.

Η βραδιά αποπνέει λύτρωση από τα καθημερινά και τα εγκόσμια, η αυγουσιάτικη πανσέληνος που προβάλλει πάνω από τις κορυφές των βουνών φωτίζει τους ορίζοντες της μιας και μόνης αληθινής μουσικής. Για μια στιγμή η ορχήστρα σιωπά και τότε η μεγάλη κυρία του Ελληνικού τραγουδιού Νάνα Μούσχουρη έχοντας δίπλα της τον Ηλία Λιούγκο μας προσφέρει μια κλασική ερμηνεία δύο υπέροχων τραγουδιών «Αστέρι του βοριά» «Ήρθε βοριάς».

Μετά έρχεται η σειρά του «Μεγάλου Ερωτικού» η «Μικρή Ραλλού» κομμάτια από την Αθανασία του Γκάτσου.

Η συναυλία έχει τελειώσει. Ο μεγάλος Μουσουργός Μάνος Χατζιδάκις ετίμησε το κοινό υπέρ το δέον.

Από την Κόνιτσα ο Χατζιδάκις δεν πέρασε απλώς δίνοντας μια τυπική συναυλία, έδωσε και μας άφησε τον καλύτερο εαυτό του. Μόχθησε γιατί αγωνιούσε για την επιτυχία της συναυλίας, και οι προς τους δημοσιογράφους δηλώσεις του ήταν αρκετά κολακευτικές για μας. Χαρακτηριστικά είπε. «Το κοινό αυτό είναι αγνό και η αγνότης του παρουσιάσθηκε καθ' όλη τη διάρκεια της συναυλίας. Δεν υπήρχε χυδαιότης». Το 1984 η Νάνα Μούσχουρη είχε δώσει στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού δύο συναυλίες όπου στην κυριολεξία είχε αποθεωθεί. Στην δική μας συναυλία η φωνή της Μούσχουρη πέρα από την λυρικότητά της ήταν περισσότερο ζεστή περισσότερο ανδρώπινη.

Τιμώντας τη μεγάλη καλλιτέχνη θα γυρίσουμε λίγο πίσω στο 1984 για να δούμε τι έγραφε ο τύπος για κείνες τις ιστορικές συναυλίες.

«...Το βέβαιον είναι ότι η κ. Μούσχουρη δεν κατέκτησε την κορυφαίαν θέσιν της απλώς και μόνον με την γλυκυτάτην αβίαστον φωνή της· είναι η ευγένεια και ειλικρίνεια της εκφράσεως που την καθιστά μοναδικήν, μιας εκφράσεως εις την υπηρεσίαν της οποίας τίθεται η άγογος τεχνική που έχει αποκτηθεί με πολυετείς σοβαράς σπουδάς, και διαπιστούται εις την αξιοθαύμαστον ευλυγισίαν την πειθαρχίαν και ρευστότητα των δυναμικών διακυμάνσεων...». Εστία 26 Ιουλίου '84». «... Η τέχνη της είναι ήπια ελέγχεται από το

μυαλό και δημιουργεί ατμόσφαιρα ήρεμης ελαφρά κεφάτης και λίγο νοσταλγικής συντροφιάς. Δεν χρησιμοποιεί εκείνα τα διονυσιακά τεχνάσματα των σύγχρονων ινδαλμάτων που παρασύρουν μεθοδευμένα σε ενθουσιασμό. Γι' αυτό και η μεγάλη διεθνώς επιτυχία της όπως και η αληθινή αποδέωσή της από το ελληνικό κοινό είναι ένα σπάνιο φαινόμενα και απόδειξη της εξυπνάδας και της θέλησης αυτής της Ελληνίδας ... Καθημερινή 26 Ιουλίου '84».

«... Ήταν σαν αποκόμματα παλιών αγαπημένων δημοσιευμάτων. Σαν αποσπάσματα προγενέστερης ευαισθησίας Η Νάνα Μούσχουρη στο Ηρώδειο και η διαδικασία της επιστροφής αρχίζει. Η Νάνα Μούσχουρη τραγούδησε τα πάντα. Όλα εκείνα τα «ονειρικά» τραγούδια της δεκαετίας του '60. Το κοινό φώναζε «μπράβο Νάνα» και τραγούδησε μαζί της... Το ΒΗΜΑ 25 Ιουλίου 84».

Ολίγα για την μεταίστορία της συναυλίας.

Διοργανώθηκε κατά τρόπο άγογο από το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης και ήταν ιδέα του Υπουργού Ιωάννη Βαρβιτσιώτη ο οποίος και παρέστη στην συναυλία. Το κοινό που παρηκολούθησε την συναυλία στο χώρο της Αναγνωστοπούλειου Σχολής υπερέβη τις πέντε χιλιάδες, παρόντες ήταν οι μπτροπολίτες Κονίτσης κ. Σεβαστιανός και Φωκίδος κ. Αθναγόρας ο γενικός διευθυντής της ΕΡΤ Μ. Δημητρίου ο βουλευτής κ. Καλογιάννης ο περιφερειάρχης Ηπείρου κ. Καγοκόλης και η νομάρχης κ. Κοκκίνου.

Μετά το τέλος της συναυλίας εκ μέρους του στρατού δόθηκε δεξίωση στο Δημαρχείο της πόλης.

ΗΛΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Ο Θέρος

Στο χωριό μας τον Ιούνη μάζευαν τις φακές και τα κριθάρια· αυτά αλωνίζονταν και πρώτα πρώτα. Τον Ιούλη δέριζαν τα σιτάρια και τ' αλώνισμα συνεχίζονταν ως τον Αύγουστο. Η κάθε οικογένεια δέριζε τα δικά της και άμα της περίσσευε χρόνος βοηθούσε κι άλλους, συγγενείς και χωριανούς. Πολλοί, αν έβρισκαν, έπαιρναν με πληρωμή κι εργάτριες. Πολλές οικογένειες κοιμόνταν τις νύχτες στα χωράφια τους γιατί είχαν την αγωνία να μαζέγουν πιο γρήγορα τα γεννήματα και να τα κουβαλήσουν μια ώρα αρχίτερα στ' αλώνια. Θέριζαν και με φεγγάρι ακόμα, ιδίως όταν ήταν πολύ ξερά τα σιτάρια.

Μόλο που ο θέρος ήταν κοπιαστική δουλειά, γιατί παλιότερα στον τόπο μας δεν υπήρχαν θεριστικά μηχανήματα, είχε και κάποια καλή πλευρά αυτή η ασχολία. Ήταν η συμμετοχή πολλών εργατριών στο θέρο: Αρχίζαν τη δουλειά στο χωράφι, από τη μιάν άκρη ως την άλλη και με τις γραφικές άσπρες μαντήλες τους ξεχώριζαν από μακριά. Σειόνταν ο κάμπος, όταν έπιαναν, πότε της ξενιτιάς και πότε της αγάπης τα τραγούδια. Αυτό έδινε έναν χαρούμενο τόνο και κουράγιο στους δουλευτάδες της γης και στους ζωμάχους...

Αλλά ας παρακολουθήσουμε πιο κάτω, σύντομα, μια μέρα θερισμού από κάποια οικογένεια συγχωριανών μας:

Στο σπίτι του Μήτρου - Νάκου, σήμερα όλσι είναι από τα χαράματα στο πόδι· πρέπει να θερίσουν στ' «Αλή - αγά» το μεγάλο χωράφι. Τούτο το χωράφι είναι γι αυτούς η μεγάλη απαντοχή. Αν όλα πάνε καλά ως το τέλος - χωρίς καμιά ξαφνική μπόρα - τότε είναι σίγουρο πως θα γεμίσει ως απάνω το ξύλινο αμπάρι του σπιτιού.

Η Μήτραινα είχε σηκωθεί δύο ώ-

ρες πριν να φέξει, με του πετεινού το πρώτο λάλημα· άρμεξε τα γίδια, άναγε φωτιά στο τζάκι να βράσει το γάλα κι έπειτα ζύπνησε τους άλλους.

Όλοι ετοιμάστηκαν στα γρήγορα: ο παπούς, ο γιός - ο Τόλης, η νύφη, τα παιδιά.

Φόρτωσαν στο Γρίβα τα σακούλια με τα φαγητά, τα δρεπάνια, τη ντρεβενίτσα, μερικά κιλίμια κι ένα δεμάτι βριζιτικό «σάλμα» ύστερα βοήθησαν τη γιαγιά ν' ανέβει στο σαμάρι με τη μικρή εγγονούλα κι άμέσως ξεκίνησαν για τον κάμπο. Ο Τόλης έμεινε πιο πίσω να βγάλει τα γίδια στο μεσοχώρι με τ' άλλα χωριανικά για το γιδάρη. Το ίδιο έκανε και η Τόλαινα· αυτή έπρεπε να κουμαντάρει τις κότες, να πάρει την κασιόπιτα που 'γηνε στη γάστρα και ύστερα να ροβολήσει κι εκείνη για το θέρο.

Όλο το χωριό βρίσκεται σε κίνηση· μοιάζει με το μελισσολόι που αδιάκοπα αναδεύεται μες στο γκριμπούρι. Είναι μέρες έντασης και μόχθου. «θέρος - τρύγος - πόλεμος», λένε χαρακτηριστικά στο χωριό για να τονίσουν τη βιασύνη και την αναγκαιότητα της γρηγοράδας.

Στο δρόμο η φαμίλια του Μήτρου ανταμώνει με άλλους χωριανούς που κατηφορίζουν βιαστικά στου κάμπου τα γωμοχώραφα. Γέροντες με πρόσωπα ηλιοκαμμένα, νέοι γεροδεμένοι και ροδοκόκκινοι, με μάτια που λάμπουν αισιόδοξα από τη χαρά μιας πλούσιας σοδειάς...

Στ' απόσκια του βουνού και στην αρχή του κάμπου, το καραβάνι σταματάει. Εδώ είναι το μεγάλο πηγάδι που 'χει το κρυονέρι. Όλοι θα γεμίσουν τις ντρεβινίτσες και θα ποτίσουν τα ζώα τους, θα βρέξουν το σάλμα να μαλακώσει κι απ' εκεί η κάθε φαμίλια θα λοξο-

δρομήσει για τα χωράφια της. Μόλις ροδίζει η αυγή στις βουνοκορφές της Τύμφης. Το πρωινό αγιάζι δροσίζει τα πρόσωπα και η μοσχοβολιά του δάσους χαϊδεύει τα ρουθούνια.

Η φαμιλιά του Μήτρου έφτασε στο μεγάλο χωράφι και χωρίς χασομέρι αρχίζει το έργο.

Ξεφορτώνονται τα «σέα» κάτω από τη μεγάλη γκορτσιά· ύστερα ο γέροντας παίρνει το βριζοκάλαμο και κλώθει τα «δεματικά» να 'ναι έτοιμα για το δέσιμο του σιταριού.

Ο Τόλης πεδικλώνει το Γρίβα δίπλα σ' ένα χερσότοπο και με μιά τριχιά φτιάχνει την κούνια της θυγατέρας του της Μάρως. Αυτή είναι μικρή η καμήνη και δεν μπορεί στο δέρο να προσφέρει. Η γιαγιά Μαρούσιω φοράει στα χέρια πλεχτά γάντια, ως απάνω στους αγκώνες για να προστατευθεί από τ' αγκάδια· έπειτα κάνει το σταυρό της κι αρχίζει. Πιάνει με το ζερβί μια χεριά στάχυα και φράπ φράπ δερίζει το σιτάρι. Θ' ανοίξει μια λουρίδα από τη μιάν άκρη του χωραφιού ως την άλλη και μετά θα γυρίσει στη μέση, να κάνει το ίδιο, σταυρωτά. Έτσι, θα χωρίσει το χωράφι σε κομμάτια, σε «έργους» κι όλοι θα βάλουν τα δυνατά τους να τελειώσουν τον ένα έργο ίσα με το γιόμα, μέχρι το βράδυ και τον άλλο και τους λοιπούς την άλλη μέρα. Η γιαγιά Μήτραινα είναι παλιά μαστόρισσα σ' αυτά· από πολύ μικρή γνωρίζει τη δουλειά. Κανένας στο χωριό δεν αμφισβητεί τις γνώσεις της και την αξιάδα, γι' αυτό όλοι στο δέρο ακούν τις συμβουλές της.

Δίπλα, ο Τόλης συμβαδίζει με τη μάνα κι ο γιός του τρέχει πρόθυμα σε κάθε δέλημά τους. Αυτός δεν ξέρει ακόμα να δερήσει· μπορεί να ρέγει το σιτάρι και τέτοια ανοικοκυρευτιά η βάβω δε 'σχωρνάει. Το σιτάρι, ως το τελευ-

ταίο σπειρί, πρέπει να πάει στ' αλώνι.

Σε λίγο τελειώνει κι ο παππούς τα δεματικά και πιάνει το δρεπάνι. Εδώ δεν έχει καθισιό· σαν τα μυρμήγκια όλοι τους δουλεύουν, κανένας δεν μπορεί να ξεστρατίσει. Ό,τι μπορεί ο καθένας τους θα κάνει, γι αυτό οι παλιότεροι έλεγαν: «αν δεν μπορείς γέρο να δερίσεις, δέσε και κουβάλα».

Οι δεριστές προχωράνε· τα χερόβουλα απιδώνονται δεξιά κι αριστερά. Ο έγγονος τα συγκεντρώνει, δω κι εκεί κι ο Τόλης τα δένει με προσοχή σφιχτά και γίνονται δεμάτια, έτοιμα πια να φορτωθούν στο Γρίβα.

Ο μικρός κρατάει το καπίστρι και τ' άλογο, υπάκουο, ακολουθεί το δρόμο προς το χωριό.

Στ' αλώνι, βοηθάει και η μάνα να ξεφορτωθεί το πολύτιμο φορτίο.

Ο ήλιος ανέβηκε «μια βουκέντρα» ψηλά απ' το βουνό· στην άλλη άκρη του χωριού ακούγονται φωνές από κάποιους που άρχισαν κι όλας το αλώνισμα. Πέρα στον πυκνό λόγγο αχολογούν τα κυπριά των γιδιών, σκορπίζοντας γύρω μια μελαγχολική μελωδία.

Με σφυρίγματα ο γιδάρης φέρνει σε λίγο το κοπάδι και τα γίδια, παρέες παρέες, ξεκόβονται και βρίσκουν μόνα τους τα σπίτια. Είναι η ώρα που πρέπει να «σταλίσουν», γιατί δεν μπορούν να υποφέρουν τη δέρμη του καλοκαιριού. Η Τόλαινα τα κλείνει στο κελάρι, τ' αρμέγει, παίρνει τη φρεσκογυημένη πίτα και με το γιό της κατηφορίζει κι αυτή για τον κάμπο.

Στο χωράφι η δουλειά προχώρησε καλά. Οι χεριές έγιναν χερόβουλα και τα χερόβουλα δεμάτια, που μαζεμένα εδω κι εκεί περιμένουν τη μεταφορά τους.

Ο ήλιος ανέβηκε στα μεσούρανα· μια ζεστή αχλή αγκαλιάζει το γύρω δά-

σος. Οι τσιντζιραίοι, στα κλώνια των δέντρων, πανηγυρίζουν με τη μονότονη μουσική τους, και οι δεριστές κουρασμένοι και με πρόσωπα που γυαλίζουν από τον ζεστό ιδρώτα, αποφασίζουν να σταματήσουν για το γιόμα. Τα δρεπάλια «καρφώνονται» στα δεμάτια κι όλοι πιάνουν τον ίσκιο της γκορτσιάς. Η γριά Μήτραινα βγάζει την άσπρη μαντίλα από το κεφάλι και οι άνδρες τα γαδιά τους. Σ' ένα υφαντό τραπεζομάντηλο η νύφη ετοιμάζει το φαϊ. Τρεις γενιές, γονιοί, παιδιά κι εγγόνια, απολαμβάνουν του φαγητού τη γλύκα μετά το μόχθο της δουλειάς· και πόσο είναι όλα θεονόστιμα! Η πίτα, το σταρένιο γωμί, το σκόρδο, το κρομμύδι...

Μετά το φαϊ, λίγη ανάπαυση για τα κουρασμένα σώματα είναι βάλαμο. Ο παππούς ακουμπά στον κορμό της γκορτσιάς, η γιαγιά και η νύφη πλαγιάζουν με τη μικρή σε μια κουρελού, ο Τόλης ξαπλώνει πάνω στις φτέρες και σε λίγο ο ύπνος αγκαλιάζει την οικογένεια.

Το μεσημεριάτικο κάμα σκορπάει στα πλάσματα της φύσης μια γλυκειά ραθυμιά. Ο Γρίβας, ξεσαμάρωτος, τρύπωσε το κεφάλι του σε μια τουφωτή βελανιδιά και με την αεικίνητη ουρά του βιτσίζει τον αέρα, μια δεξιά και μια ζερβιά, προσπαθώντας να διώξει τα ενοχλητικά κι αχόρταγα «νταβάνια». Ακόμα κι ο Παρδάλης, ο μικρόσωμος σκύλος του σπιτιού, τεντώθηκε φαρδύς πλατής πάνω στα βρεγμένα βριζοκάλαμα κι αναπνέει γρήγορα γρήγορα, καθώς ανεβοκατεβάζει ρυθμικά τη γλωσσάρα του στο στόμα.

Μόνο ο Δημητρός δεν ξεκουράζεται· τώρα βρίσκει την ευκαιρία να χαθεί στο δάσος. Εκεί μέσα γίνεται άλλος άνθρωπος. Του αρέσει ν' αφουκράζεται τους ήχους: το σούρσιμο στα πεσμένα ξερόφυλλα, το γρήγορο

τρέξιμο της γκουστερίτσας, το «τουρ-τουρ» του τρυγονιού, το τραγουδιστό θρόισμα στα φυλλοκλώναρα, όταν-που και που-φυσάει καμιά αέρινη πνοή.

Του αρέσει ν' ακούει το πανδαιμόνιο των τζιτζικιών, το τσομπανίστικο σφύριγμα του δρυοκολάπτη, το παθητικό «φίου-φίου» του κότσυφα και το απόμακρο γκάρισμα κάποιου ζωηρού τετράποδου. Του αρέσει ακόμα, να σκαρφαλώνει στις ευλύγιστες βελανιδιές, να ρουφάει τις αλψμόνυπτες μυρωδιές των φύλλων και της αγριορίγανης και ύστερα, μ' έναν πήδο, να κατεβαίνει στη γη κρατώντας του δέντρου την κορφάδα...

Όμως η ώρα περνάει και στο χωράφι ακούονται φωνές. Οι δεριστές ξεκινούν και πάλι, για δουλειά. Μόνο η μικρή κοιμάται του καλού καιρού.

Φορτώνουν το Γρίβα με δεμάτια κι ο Δημητρός αφήνει με κρύα καρδιά το δάσος και πάει για το χωριό. Πρέπει να βιαστεί να ξεφορτώσει στ' αλώνι και ύστερα να βγάλει τα γίδια στο γιδάρη. Σέρνει με το καπίστρι τ' άλογο κι ακολουθεί ο σκύλος...

Ο ήλιος γέρνει, μα συνεχίζει ο θέρος· άλλος θερίζει, άλλος δένει κι άλλος κουβαλάει. Το άλογο φορτώνεται για τελευταία φορά τούτη τη μέρα. Τώρα έχει σειρά η γιαγιά να πάει για το χωριό. Με το Δημητρό σέρνουν το υπάκουο ζώο κι ανηφορίζουν. Τα πόδια είναι βαριά· άνθρωποι και ζωντανό κοντοστέκονται κάθε λίγο στην ανηφόρα για να ξαποστάσουν. Κάποτε φτάνουν. Η Μήτραινα θα μείνει απόγε μονάχη της στο σπίτι. Έχει ν' αρμέξει τα γίδια, να συμαζέγει το βόδι, να ντροπολίσει το γάλα, να ζυμώσει γωμί, να φτιάξει και γι' αύριο φαϊ. Ο Δημητρός καβάλα στο νοπό Γρίβα, κάνει την τελευταία του διαδρομή, κατηφορίζοντας για το χωράφι. Γεμίζει τα φλασκιά με κρύο νε-

ρό απ' το πηγάδι και συνεχίζει το δρόμο του έχοντας μπροστάρη το σκύλο που πισωγυρνάει κάθε λίγο να 'δει τ' αφεντικό του.

Η νύχτα ρίχνει τ' αραχνοῦφανα μαύρα πέπλα της σε κάμπους και βουνά. Αποκαμωμένοι οι δεριστές, αφού τέλειωσαν τον δεύτερο έργο και μέσιασαν το χωράφι, μαζεύτηκαν στη γκορτσιά. Το βραδινό τους δείπνο είναι λιτό: γωμί, ελιές, τυρί και δροσερό νερό απ' το πηγάδι.

Η νύφη στρώνει, πάνω στις φτέρες, κιλίμια από τα προικιά της, γιατί απόγε η φαμίλια θα κοιμηθεί στρωματσάδα: δεν πήγαν στο σπίτι, για να 'χουν «τον κόπο διάφορο» και το πρωϊ ν' αρχίσουν με όρεξη το δέρο.

Η κούραση δεν επιτρέπει πολύ κουβεντολόι ετούτη τη βραδιά: το πιο γλυκό αντίδοτο γι αυτήν είναι ο ύπνος. Ο παπούς άρχισε, κι όλας, να ροχαλίζει. Ο Τόλης σκέφτεται την αυριανή μέρα. Πρέπει να τελειώσουν το χωράφι! Να σηκώσουν όλα τα δεμάτια και να υγώσουν στο αλώνι μια μεγάλη δημωλιά. Τις επόμενες μέρες πρέπει να δερίσουν και τα υπόλοιπα χωράφια, να βοηθήσουν -μόλις μπορέσουν- και κάποιον άλλο συγγενή ή χωριανό που δεν

έχει «πολλά χέρια» και ύστερα να ξεμπερδέγουν με τ' αλώνια.

Σε λίγο ο ευεργετικός ύπνος, καλοδέχεται στη θαλπωρή του μικρούς και μεγάλους. Ο Δημητρός ίσα που προφταίνει ν' ακούσει για λίγο την αιδέρια μουσική των κιρκιδιών, το μελαγχολικό σφύριγμα του Γκιόνη, το μακρινό «βέλασμα» του αγριοπετεινού, το απότομο φτάρνισμα του αλόγου που βόσκει εκεί δίπλα, το βαθύ χουγιατό του μπούφου από τα βάρη του λόγγου, τη λεπτή φωνή της νυφίτσας από τα ψηλά ακροκλώναρα της διπλανής βελανιδιάς, το αραιό γάβγισμα του σκύλου...

Ίσα που αγνάντευε τ' αμέτρητα άστρα τ' ουρανού, με τη μυστηριακή τους φεγγοβολιά, στο χάος του απείρου και τη στιγμή που μέσα του ζώηρε μια πεδυμιά, αχ να μπορούσε ν' ανέβει εκεί πάνω, τότε τον πήρε στην αγκαλιά του ο ζωογόνος ύπνος...

Σ.Τ.

Σημείωση

ντρεβενίτσα: ξύλινο υδροδοχείο

σάλμα: τα μακριά στάχυα της βρίζας

σταλίζω: κάθομαι στον ίσκιο των δέντρων το μεσημέρι.

νταβάνια: είδος μύγας που ροφάει το αίμα των ζώων.

ντροπολίζω: χτυπώ σε κάδο με ειδικό ξύλο το γάλα για να βγει το βούτυρο.

κιρκίδια: τριζόνια.

ΣΗΜΑΔΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΣΤΗ ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ

Συνέχεια από το προηγούμενο

Για τα ήδη, έδιμα, κλπ, που από κείνους τους καιρούς κληρονομήσαμε ή που αίρουν εκείθεν την καταγωγή τους, πολλοί έγγραψαν και θα εξακολουθήσουν να γράφουν. Εγώ δεν θα ασχοληθώ με αυτά εδώ, γιατί λίγο - πολύ όλοι τα ξέρουμε, και μάλιστα μπορώ να πω ότι ΝΙΩΘΟΥΜΕ κιόλας την προέλευσή τους. Θα ασχοληθώ μόνο με δύο τοπωνύμια που υπάρχουν στη Δροσοπηγή, σε συσχέτιση με τη χρήση και λειτουργία των χώρων αυτών, που θυμίζουν έντονα αρχαία καταβολή. Τα τοπωνύμια αυτά είναι «η ριπανά» και «τ' Βάκχ τ' αλών». Ας τα διερευνήσουμε χωριστά και με προσοχή.

Η ΡΙΠΑΝΑ (προφέρεται: Στ' ριπανά).

1. Στα Ελληνικά, Λατινικά, Σλάβικα, Αρβανίτικα και στην Βλάχικη διάλεκτο το πλήρες θέμα «ραπαν-» ή «ριπαν-» ή «ρεπαν-» έχει σχέση με το γνωστό φυτό «ρεπάνι». Πρέπει να θεωρηθεί βέβαιο ότι δεν μπορεί να συνδεθεί αυτή η εκδοχή με την περιοχή, γιατί σε υψόμετρο 1.700 μ και πλέον δεν αναμένει κανείς να υπάρχουν ή να καλλιεργούνται ρεπάνια.

2. Η πιο απλή ετυμολογική εξήγηση είναι αυτή που έδωσα στο παραπάνω μνημονεύόμενο πόνημά μου «ΤΑ ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΤΗΣ ΔΡΟΣΟΠΗΓΗΣ» και έχει σχέση με τη μορφολογία της περιοχής. Την επαναλαμβάνω για την πληρότητα.

Αρβ. **RRIPE-A** = κλιτύς, κατωφέ-

του Θωμά Ζιώγα

ρεια, πλαγιά - Αρβ. **ANOJ** = κλίνω, βαϊζω, γέρνω, και **ANE-A** = μεριά, πλευρά, άκρα -Εξ αυτών **RRIPA + ANA = RRIPANA** = Ριπανά, και σημαίνει «μεριά που είναι πλαγιά» - Επίσης αρβ. **RRYPINE-A** = -επικλινής λωρίδα γης. Σχετικό το Ελλ. «ρέπω» = κλίνω, γέρνω προς τα κάτω. Επίσης Βλαχ. **RIPA** = κρημνός, απότομη κατωφέρεια, από το Λατ. **RIPA-AE** = όχθη, ακτή.

Έχει κάτι κενό αυτή η εξήγηση, γιατί σε ένα βουνό έτσι και αλλιώς όλες οι πλευρές είναι πλαγιές, άλλες λιγότερο και άλλες περισσότερο. Συνεπώς **μονοσήμαντα** δεν μπορεί το τοπωνύμιο να ορίσει την περιοχή, παρ' όλο που γραμματικά ταιριάζει απόλυτα.

3. Υπάρχει όμως και μιά βαθύτερη ετυμολόγηση του τοπωνυμίου που έχει σχέση με όσα παραπάνω ιστορικά αναφέρω, αλλά και με τη χρήση και λειτουργία της δέσης. Είναι μέρος λίγο χαμηλότερα από την κορυφή του όρους «Ταμπούρι», κυρίως προς το χωριό Φούρκα και μερικώς προς τη Δροσοπηγή, εξαιρετος λειβαδότοπος για την βόσκηση προβάτων. Ανέκαθεν οι νομάδες βοσκοί ερίζουν για το ποιός θα βοσκήσει εκεί τα κοπάδια του. Έτσι ασφαλώς θα λειτουργούσε και σ' εκείνους τους απόμακρους χρόνους και λογικό είναι να υποθέσουμε ότι οι γηγενείς πίστευαν πως σε ένα τέτοιο τόπο κατοικεί ο ΠΑΝΑΣ, ο τραγόπους θεός των βοσκών. Η μυθολογία άλλωστε δέλει τον ΠΑΝΑ να κατοικεί σε κορυφές,

κοιλάδες και βοσκοτόπια, παίζοντας τον βουκολικό αυλό και προστατεύοντας τα ποίμνια. Είναι πολύ πιθανό ότι αυτή τη δοξασία τη διέσωσε η τοπική ελληνική παράδοση, αφού μάλιστα έχει να κάνει με θεότητα του ποιμενικού βίου, μέχρι που Αρβανίτες έποικοι ή νομάδες βοσκοί, στους χρόνους του μεσαίωνα, έδωσαν το τοπωνύμιο **RRI-PANA**, που σημαίνει «τοπο όπου κατοικεί ο Πάνας», αποδίδοντας στη γλώσσα τους την παράδοση των γηγενών.

Πιο αναλυτικά Αρβ. **RRI** = κάθομαι, μένω, παραμένω, κατοικώ (ρήμα αμετάβατο) - Συνεπώς **RRI + PANA** = Ριπάνα = Ριπανά, θα πει «τόπο όπου μένει ο Πάνας». - Το πολύ έντονο και μακρόσυρτο **P** στην προφορά της λέξης «Ριπανά» φανερώνει διπλό «**Pp**», και δείχνει του λόγου το αληθές. - Σε όλες τις προαναφερθείσες γλώσσες δεν βρήκα άλλο θέμα **PANA**, εκτός από αυτό που σημαίνει «τεμάχιο υφάσματος», από το ταυτόσημο Λατ. **PAN-NUS**, που πρέπει να θεωρηθεί άσχετο με το τοπωνύμιο.

Σκέφτομαι ότι πιθανώς να είναι χριστιανική υλοποίηση αυτού του μακρινού απόηχου, ότι δηλ. εδώ κάπου κατοικούσε κάποιος θεός, η παρουσία του ναού του Προφήτη Ηλία στην κοντινή κορυφή του Αϊλιά. Επίσης πιστεύω ότι η θέση «Ριπάν», στη γειτονική Λυκόρραχη, μάλλον την ίδια σημασία έχει.

Γράφω εδώ ότι ο Όμηρος περιγράφει τον Πάνα με δύο κέρατα, τραγίσια πόδια, με ανθρωπόμορφο σώμα μέχρι τη μέση, και ιδιαίτερα δορυβώδη. Είναι θεός Αρκαδικής προέλευ-

σης, αλλά η λατρεία του ήταν πανελλήνια. Λατρεύτηκε μάλιστα και εκτός Ελλάδος, στην Μ. Ασία, Αίγυπτο, Ιταλία και αλλού, πιθανώς και από τους Ιλλυριούς. Ιδιότητες που του αποδίδουν είναι: α) του ποιμένα και του προστάτη των κοπαδιών και γενικά των ζώων, β) του αγρονόμου και γ) του κυνηγού, όχι μόνο ζώων, αλλά και Νυμφών. Εδώ πρέπει να αναφερθεί για συσχετισμό, ότι υπάρχει τοπωνύμιο «Η Χαρίτου», ένα εξαιρετικό μέρος λίγο μακρύτερα, που ετυμολογείται από το Ελλ. η χάρις, της χάριτος. Ξέρουμε ότι οι Χάριτες ήσαν Νύμφες, και μάλλον δεν θα είναι τυχαία η παρουσία της λέξης αυτής σαν τοπωνυμία, εκεί όπου και το όνομα του Πάνα απαντάται, γιατί αυτός ερωτροπούσε με τις Νύμφες. Τον Πάνα και τον Βάκχο πάντα τους συνταίριαζαν και τους απεικόνιζαν παρέα με τις Νύμφες.

Επιβιώσεις της παραπάνω μορφής του Πάνα σώθηκαν στη νεοελληνική παράδοση και είναι εμφανείς σε όλες σχεδόν τις παγανιστικές τελετές, που από παράδοση γίνονται ακόμα στη περιοχή μας, αν και, κατά το δυνατόν, έχουν μεταμφιεστεί σε χριστιανικές γιορτές, και ας είναι ασυμβίβαστες με τον Χριστιανισμό.

Τ ΒΑΚΧ' Τ ΑΛΩΝΙ (προφέρεται: Στ' Βάκχ' τ' αλών')

1. Σημαίνει «του Βάκχου το αλώνι». Τοπωνύμιο που δείχνει ιδιοκτησία. Είναι θέση μέσα στο χωριό. Βρίσκεται στη μέση της κορυφής του χωριού, πάνω σε μία έξαρση εδαφική, έτσι ώστε είναι ορατό και από τα δύο μισά, δεξιό και αριστερό, στα οποία η εδαφική προβολή χωρίζει το χωριό. Από εκεί

βλέπει κανείς όλο το γήπεδο του οικισμού και ακούγεται από όλο το χωριό, όταν φωνάζει ή τραγουδάει. Το διαμορφωμένο επίπεδο πλάτωμα (αλώνι) είναι κατάλληλο για κάθε χορευτική ή πανηγυριώτικη τελετή.

Είναι μαρτυρημένο και βέβαιο ότι σ' αυτό το χώρο, μέχρι και το 1940 περίπου, από κάποια ακαθόριστα μακρινή παράδοση, γίνονταν, ή υποχρεωτικά περνούσαν από εκεί, όλες οι τελετές και οι παρέες, που μιμούνταν παγανιστικά αρχαία έθιμα, και με τα «δρώμενα» προσπαθούσαν να διεγείρουν την ευγονία, την ευκαρπία, την παραγωγικότητα της γης και των ζωντανών.

Τέτοιες τελετές στα μέρη μας γίνονταν πολλές, με όλες τις δορυβώδεις τραγόμορφες αμφιέσεις, που θυμίζουν τον Πάνα, και με προσωπιδοφόρους βωμολόχους άνδρες, που μιμούνται βακχικές πράξεις, κρατώντας ράβδους (γκλίτσες), κατ' αναλογία προς τον Διονυσιακό θυρσό, και ανάβοντας φωτιές. Όλες μάλιστα αυτές οι τελετές γίνονταν από τα τέλη του Δεκέμβρη μέχρι την αρχή του Απρίλη μήνα, και κάθε χρόνο, εποχή που ταυτίζεται πλήρως με την αντίστοιχη περίοδο που στην αρχαιότητα τελούνταν όλες οι διονυσιακές γιορτές. Υπάρχει σύμπτωση της βαθύτερης ουσίας και του χρόνου των κατ' έθιμον πλέον «δρώμενων» με τα αρχαιοελληνικά Διονυσιακά «τελούμενα». Εκτός από τα παραπάνω, ανέκαθεν ο χώρος αυτός ήταν τόπος όπου αποκλειστικώς συγκεντρώνονταν τα κορίτσια του χωριού και ομαδικά, είτε τις γιορτές είτε τα βράδια τις καθημερινές μέρες, τραγουδούσαν και χόρευαν, χωρίς την παρουσία αγοριών και ανδρών. Ήταν μιά

παμπάλαια παράδοση που τηρήθηκε αμετάβλητη μέχρι τα τωρινά χρόνια, και ίσως να είναι κατάλοιπο του χορού των αρχαίων «βακχίδων» ή «μαινάδων», των γυναικών που τιμώντας τον Βάκχο έφταναν σε έκσταση από το χορό, το τραγούδι και την οινοποσία.

Τα παραπάνω δείχνουν ότι στο απώτερο εκείνο παρελθόν στο χώρο της Δροσοπηγής λατρεύτηκε ιδιαίτερα από τους γηγενείς ο Βάκχος (ο Διόνυσος), ο δημοφιλής θεός της αμπέλου, του οίνου, της χαράς και σε ευρύτερη έννοια ο θεός της δημιουργικής δύναμης, που γονιμοποιούσε τη φύση. Ήταν θεός ιδιαίτερα προσιτός και αγαπητός, γνωστός σε όλους τους Έλληνες, αλλά και σε άλλους λαούς, και λατρεύτηκε με πολύ πάθος από τους αγροκτηνοτροφικούς πληθυσμούς, λόγω των χαρισμάτων με τα οποία τον είχαν προικίσει. Στην περιοχή της Δροσοπηγής άλλωστε καλλιεργούνταν και η άμπελος. Στα χρόνια πριν από το 1927, οπότε η φυλλοξήρα εξαφάνισε σχεδόν όλα τα παλιά κλήματα, η έκταση των αμπελιών μπορώ να πω ότι ήταν αρκετές εκατοντάδες στρέμματα. Η ύπαρξη του καθαρώς λατινικού τοπωνυμίου «Πέβιτα», που προφέρεται. Στις Πέβιτις», και σημαίνει «Στα αμπέλια», (από το Λατ. RE (R) = ανά τα, στα, κλπ, και το Λατ. VITIS = κλήμα, άμπελος), στο κέντρο της αμπελουργικής περιοχής, φανερώνει ότι η άμπελος καλλιεργούνταν στο τόπο μας τουλάχιστον από τους ρωμαϊκούς ή πρωτοβυζαντινούς χρόνους, όταν η λατινική ήταν η επίσημη κρατική γλώσσα και ο Βάκχος και οι γιορτές του ήσαν ακόμη στην ακμή τους, γεγο-

νός που συσχετίζει τον Βάκχο και το τοπωνύμιο με την άμπελο και τον οίνο.

Ετυμολογικά δεν βρήκα σε καμία απ' τις προαναφερθείσες γλώσσες άλλο θέμα ΒΑΚΧ (ή ΒΑΚΚ), που να σημαίνει κάτι άλλο, εκτός από το Ελλ. «Βάκχος» ή το Λατ. «BACCHUS», που είναι το άλλο όνομα του Διονύσου. Στην προφορά του τοπωνυμίου, το Κ ακούγεται μακρό και ελαφρώς δασύ» γεγονός που απόλυτα αποδίδει φωνητικά η ορθωτάτη γραφή «τ' Βάκχ τ' αλών». Όλα τα παραπάνω γραμματολογικά στοιχεία, καθώς και η χρήση, η λειτουργία και η λατρευτική ιστορία της θέσης, όπως παραπάνω αναπτύχθηκε, συνηγορούν με την εξήγηση ότι το τοπωνύμιο σημαίνει «του Βάκχου το αλώνι».

2. Ίσως γεννηθεί η σκέψη σε κάποιον ότι η ονομασία να βγήκε από το Βλαχ. VAKA = αγελάδα, που προέρχεται από το ταυτόσημο Λατ. VACCA. - Το τοπωνύμιο δηλώνει ιδιοκτησία, και ασφαλώς δεν μπορούμε να πούμε ότι το αλώνι ανήκε στην αγελάδα, πράγμα που είναι ακατανόητο. - Στα Βλαχ. VAKARU = ο γελαδάρης (πιθανό νέο Λατ. VACCATOR, που σημαίνει πως ούτε και από εδώ θα μπορούσε να βγεί το τοπωνύμιο, γιατί φωνητικά είναι παντελώς αταίριαχτα.

Έτσι η παραπάνω πρώτη περίπτωση φαίνεται και είναι πιο ισχυρή από κάθε άποψη, και αποτελεί μία σοβαρή γλωσσική μαρτυρία ότι το μέρος όπου ο σημερινός οικισμός της «Δροσοπηγής» κατοικούνταν από τους αρχαίους χρόνους, όταν ακόμα η λατρεία του Βάκχου ήταν διαδεδομένη.

Θα ήθελα να κάνω εδώ μία παραίτηση προς όσους πατριώτες ασχολούνται με τη μελέτη και έρευνα του τόπου τους, του χωριού τους. Ας γάζουν πιο προσεκτικά τα τοπωνύμια, κάπου θα εύρουν ρίζες αρχαίων λέξεων και δοξασιών. Δεν μπορεί, τόσοι αιώνες «αρχαιοελληνισμός» κάτι πρέπει να έχουν αφήσει, κάποιο σημάδι θα έμεινε, που να δείχνει τη διαχρονική συνέχεια αυτού που λέγεται «Ελληνισμός», με την φυλετική και πολιτισμική έννοια. Πρέπει να το κάνουν όμως μόνοι τους, γιατί αυτοί ξέρουν τι είναι ο κάθε τόπος, ποιά είναι η χρήση του, πως λειτουργούσε, πως προφέρεται η λέξη, κλπ, στοιχεία που τα μέγιστα, βοηθούν στην ερμηνεία, των μυστηριακών εκ πρώτης όψεως τοπωνυμίων. Οι όποιοι ξένοι σπουδαγμένοι μόνο γραμματικά θα αντιμετωπίσουν το θέμα και ίσως τελικά προκύγουν ετυμολογήσεις τελείως άσχετες. Γι' αυτό μόνοι μας, ο καθ' ένας στο χωριό του, μόνος ή σε συνεργασία με συγχωριανούς, θα κάνουμε καλύτερη και σωστότερη δουλειά. Ίσως κάνουμε και κάποιο λάθος, αλλά αυτό πάντα συμβαίνει με όσους γάχνουν, ερευνούν. Οι άπραγοι δεν κάνουν λάθη. Ύστερα, όσο θα προχωρεί η μελέτη, θα μπορούν να επανέλθουν και να διορθώσουν όσα νομίζουν ή όσα η έρευνα έβγαλε εσφαλμένα. Αυτή είναι η μεθοδολογία της έρευνας.

Αθήνα 15/04/1989

ΘΩΜΑΣ ΖΙΩΓΑΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

(οδός Μελίσσου 16 - 116.35

ΑΘΗΝΑ - τηλ. 70.1014)

ΤΟ ΚΟΥΡΙ

Όταν το 1940 - 44 ήρθαν οι Ιταλοί και μετέπειτα οι Γερμανοί και εγκαταστάθηκαν και στην Κόνιτσα, ένα από τα πολλά δεινά που επέφεραν στον τόπο μας ήταν και η καταστροφή που έγινε στο πλάϊ της Αγίας Βαρβάρας και κατ' επέκταση σ' όλο το ΚΟΥΡΙ. Η καταστροφή αυτή έγινε από την ασύδοτη ξύλευση τόσο από τους κατακτητές, όσο και από τους ίδιους τους κατοίκους της περιοχής.

Η λεπλασία αυτή, δυστυχώς, συνεχίστηκε με πιο καταστρεπτικό ρυθμό και σ' όλη την διάρκεια του εμφυλίου πολέμου. Οι κάτοικοι της Κόνιτσας, φοβούμενοι την μετάβασή τους στα γύρω βουνά, περιορίζονταν στους πρόποδες της Νύμφης, από το Κάστρο, το Λάκκο του Καμάνα, μέχρι την Παναγία και κόβανε ότι υπήρχε. Ξύλα, κλαδιά κ.λ.π. Μέχρι και τις ρίζες των δένδρων βγάζανε. Όλο αυτό το όμορφο μέρος μεταβλήθηκε σε πραγματικό ΚΟΥΡΙ.

Τα δύσκολα αυτά χρόνια περάσανε και επεκράτησε η γαλήνη και ειρήνη. Αρχίσανε οι αναδασώσεις, από το Στρατό, τα Σχολεία, Δασαρχείο κ.λ.π. Αλήθεια, θυμάμαι, τόσο στο Δημοτικό, όσο και στο Γυμνάσιο, πως περιμέναμε τις ημέρες αυτές της δενδροφύτευσης οι οποίες προγραμματιζότανε από καιρό. Η χαρά μας ήταν μεγάλη, για δύο λόγους. Πρώτον γιατί ήταν όλοι μαζί και γινότανε σωστό πανηγύρι και δεύτερον - ίσως και το κυριότερο - για το ποθητό χάσιμο των μαθημάτων. Οι ηλικίες και οι εποχές είναι πάντα οι ίδιες. Οι προσπάθειες των τοπικών παραγόντων της εποχής εκείνης και η προσφορά του κόσμου για αναδάσωση, απέδωσαν καρπούς. Το πλάϊ της Αγίας Βαρβάρας απέκτησε και πάλι την παλαιά του ομορφιά. Ο γράβος φούντωσε και τα πευκάκια άρχισαν δειλά -

δειλά να ανυγώνονται ανάμεσα στους άλλους δάμνους.

Όμως όλο αυτό το μεγαλείο, όλη αυτή την άγρια ομορφιά που την θαυμάζουν όσοι την βλέπουν και την νοσταλγούν όταν φεύγουν - εκτός από εμάς - άρχισαν εδώ και αρκετό καιρό να την καταστρέφουν άλλοι... κατακτητές, σε ειρηνικούς, όμως, καιρούς. Οι κατακτητές αυτοί είναι, είτε τετράποδα όντα είτε δίποδα πλάσματα. Και τα μεν άκακα τετράποδα απαλλάσσονται πάσης ευθύνης, διότι οδηγούνται την ημέρα από τα αφεντικά τους ή κοπαδιαστά, φέροντας μαζί τους προκλητικούς κώδωνες, ή μεμονωμένα, τα δε δίποδα τις νυκτερινές ώρες καταστρέφουν τα πάντα, προμηθευόμενοι ξύλα, για φωτιά, για τις τομάτες, για τα φασολάκια κ.λ.π. Το καταστρεπτικό πέραςμα όλων των πιο πάνω είναι εμφανέστατο.

Ο αρμόδιοι τι λένε για όλα αυτά; Δασαρχείο, Δημαρχείο, Εξωραϊστικός, Φυσιολατρικός Σύλλογος. Οι Σύλλογοι Άγιος Νικόλαος και Παναγία Στομίου; Εμείς ο καθένας μας χωριστά. Που είναι οι Οικολόγοι (Οικολόγοι), οι τα πάντα κρίνοντες αλλά ουδέποτε πρωταστατούντες; Το απέδειξαν εξ άλλου στην περίπτωση του Βυρσοδευείου. Εκτός ολίγων ατόμων όλοι οι άλλοι έλαμγαν με την απουσία των.

Γιατί όλους αυτούς δεν τους πιάνει η τσιμπίδα του Νόμου; Πότε τέλος πάντων θα αφυπνιστούμε. Όταν κοπούν όλα τα δένδρα ή-ου μοι γένοιτο-όταν πιάσει φωτιά από το τσιγάρο κάποιου λαδροπρομηθευτή; Τότε όμως θα είναι αργά. Απλώς θα βλέπουμε τα σκελετωμένα - καμμένα δένδρα και θα μονολογούμε. Κάποτε υπήρχε ένα πολύ όμορφο δασύλιο που σπάνιζε στο είδος του. Η ασυνηδησία ωρισμένων και η αδιαφορία όλων μας το εξαφάνισε.

Ευάγγελος Ευαγγελίδης
Κόνιτσα

Παλιές φωτογραφίες

Γκι 25. Δεκεμβρίου 1925. Ο. Πασσαδάς
Ληϊόγειαις

Π Ν Ν Π

ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΙΚΟΛΗ

Αηδονοχώρι 1953

Η Δοξασμένη Κοιλάδα (Η λεκάνη του Αώου)

Του Ηλία Ε. Παπαζήση

Μέρος 26ον

Όταν δε άρχισε η διάνοιξη της εθνικής οδού Κονίτσης - Ανασελίτσας, για να επεκταθεί η συγκοινωνία και προς την Κοιλάδα του Αώου, στην εφημερίδα των Ιωαννίνων «Ηπειρωτικός Αγών» 16/11/1930 εδημοσιεύσαμε:

Η ένωση Κονίτσης - Μετσόβου δι' αμαξιτής οδού.

Βρυσοχώριον - Νοέμβριος - Προ τετραμήνου άρχισε η κατασκευή της εθνικής οδού Κονίτσης Ανασελίτσας. Ήδη δε πληροφορούμεθα ότι απεφασίσθη και η αμαξιτή οδός Ιωαννίνων - Γρεβενών μέσω Γεβενιτίου-Ζαγορίου. Σωτήριοι αμφότεροι αι οδοί διά τας επαρχίας Κονίτσης και Ζαγορίου και γενικώς δια την Ήπειρον, ήτις τόσον στερείται συγκοινωνίας. Ατυχώς και με τας δύο οδούς δεν εξυπηρετούνται εξ ολοκλήρου αι επαρχίαι Κονίτσης-Ζαγορίου. Εις την Επαρχίαν Κονίτσης μένουν άνευ συγκοινωνίας τα προς ανατολάς αυτής κείμενα χωριά Ελεύθερο, Παλαιοσέλλι, Πάδες Άρματα, Δίστρατο (Μπριάζα) ήτοι περίπου 3.000 κάτοικοι. Ομοίως εις το Β. Ανατολικόν Ζαγόριον καταδικάζονται άνευ συγκοινωνίας τα χωριά Λάϊστα, Ηλιοχώρι, Παλαιοχώρι Βρυσοχώρι, ήτοι έτεροι τρεις χιλιάδες κάτοικοι. Εξ λοιπόν χιλιάδες κάτοικοι ευρισκόμενοι υπό τους πρόποδας του Σμόλικα και της Τύμφης και μεταξύ αδιαβάτων και αγεφύρωτων ποταμών καταδικάζονται άνευ συγκοινωνίας, ουδείς δι' αυτούς φωνάζει και στρέφει εταστικόν βλέμμα.

Η ζωή των άνω κατοίκων, ιδίως τον χειμώνα, τυγχάνει προβληματική. Αυτόπαι μάρτυρες της αθλίας καταστάσεως δύνανται να την ομολογήσουν.

Διατί αυτός ο παραγκωνισμός; Υπάρχει συγκοινωνιακή σωτηρία και διά τα άνω χωρία - υπάρχει η ένωση Κονίτσης - Μετσόβου δι επαρχιακής αμαξιτής οδού μέσω Ελευθέρου, Αώου, Βρυσοχωρίου, Λαϊστής, Βωβούσης με τέρμα το Μέτσοβο. Η απόστασις δε της οδού ταύτης δε θα είναι παρά μόνον 90 χιλιόμετρα. Εκτός που θα εξυπηρετήσει η οδός αύτη τα ανατολικά χωρία Κονίτσης και Ζαγορίου θα φέρη μεγάλας εκδουλεύσεις και εις αυτό το Κράτος πλουτοπαραγωγικάς και Στρατιωτικάς. Πλουτοπαραγωγικάς διότι υπάρχουν δάση άπέραντα ανεκμετάλλευτα, στρατιωτικάς διότι η μεταφορά στρατευμάτων και εφοδιασμού εκ Θεσσαλίας και Μεκεδονίας θα είναι σύντομη δια της οδού Κονίτσης - Μετσόβου.

Κύριοι βουλευταί υγώσατέ φωνήν διαμαρτυρίας.

Παπαζήσης».

Ακολουθούν τα σχετικά με τη γέφυρα. Βρυσοχωρίου - Παλαιοσελλίου Εν Ιωαννίνοις της 14/9/31

Φίλε κ. Παπαζήση

Σας ζητώ συγγνώμη γιατί δεν απήντησα άμέσως στην επιστολήν σου. Έλλειπα επί διήμερον εξ Ιωαννίνων και μόλις χθές επέστρεψα. Σχετικώς με τη γέφυρα, το κατάστρωμα αυτής απεφασίσθη να γίνει από ξύλα εις τον πρόεδρον δε της επιτροπής της γέφυρας έχω στείλει κατάλογον της απαιτουμένης ξυλείας. Καλέσατε λοιπόν τους ειδικούς και επί τη βάσει του καταλόγου να μας δώσουν μία τιμή. Τα σίδερα και αι βίδες που θα χρειαστούν επειδή θα είναι δύσκολον εις αυτούς να τα προ-

μηδευθούν θα τα χορηγήσει η υπηρεσία, να το έχουν υπ' όγιν των και να ελαπώσουν αναλόγως την τιμήν. Αι σαράντα πέντε χιλιάδες που εζήτησαν δεν είναι πολλές, εάν κρίνει κανείς απολύτως, τα χρήματα όμως η Διοίκησις τα δίδει με το σταγονόμετρο, γι' αυτό εάν μπορείς κατέβασε τίποτα αφού μάλιστα οι βίδες και τα σίδερα θα είναι της υπηρεσίας. Σχετικώς με την τοιχοποιϊα διέταξα τον εργολάβο να την επιταχύνη γράγε μου σε παρακαλώ εάν συνεμορφώδη. Περιμένω απάντησίν σου.

Φιλικώτατα

Κωνσταντίνος Κούρεντας

Διευκρινίζομε ότι ο κ. Κούρεντας ήτο ο επαρχιακός μηχανικός που επέβλεπε στην κατασκευή της γέφυρας ως και παραπάνω γράγαμε.

Το έτος 1937, εκ του Δημοτικού Σχολείου Βρυσοχωρίου απεσπάσθη ως βοηθός του γραφείου της νεοσυσταθείσης ΣΤ' Γενικής Επιθεωρήσεως Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως με έδρα τα Ιωάννινα. Υπηρεσιακά δεν επανήλθον πλέον στο Βρυσοχώρι και το Κοινοτικό Συμβούλιό του μου απέστειλε αντίγραφον της επ' αριθ. 3/1939 πράξεως του που καταχωρούμε ως εξής:

Αριθμός Πράξεως 3

Εν Βρυσοχωρίω και εν τω Κοινοτικώ καταστήματι σήμερα την 29η του μηνός Ιανουαρίου του έτους 1938 ημέρην Σάββατον και ώρα 3 μ.μ. συνήλθον εις συνεδρίασιν η Διοικούσα Επιτροπή της Κοινότητας υπό την Προεδρίαν του Προέδρου κ. Μιχαήλ Μπίρη παρόντων των μελών της κ.κ. Στεργίου Οικονόμου και Χρ. Ζουμπούλη και Γραμματέως κ. Νικ. Εξάρχου.

Ο Κ/ Πρόεδρος εισηγείται εις την Δ. Επιτροπήν την εντεύθεν μετάθεσιν του καθ' όλα ικανού και ευσυνειδήτου δημοδιδασκάλου κ. Ηλ. Παπαζήση. Η

εν γένει δράσις του λέγει, από απόγεως εσωσχολικής, μας έδωσε δείγματα της αρτίας κατάρτησεώς του επαγγελματικής. Αλλά και απόγεως εξωσχολικής δεν υστερούσε. Εμφορούμενος από ανώτερα εκπολιτιστικά ιδανικά έκανε παν ότι ηδύνατο δια να καταστήση την ζωήν εις την απόμερον αυτή γωνίαν της Ελλάδος οπωσδήποτε εύκολον και υποφερτήν. Ούτως ουδείς δύναται ν' αμφισβητήση ότι διά την κατασκευήν της μεγάλης επί του Αώου γεφύρας Βρυσοχωρίου -Πλαιοσελλίου μεγάλως συνέβαλον αι επίμονοι και άοκνοι ενέργειαί του. Η εντεύθεν αποχώρησής του, δημιουργεί δια την Κοινότητά μας κενόν δυσαναπλήρωτον. Επιτακτικόν όθεν καθήκον θεωρεί όπως διά την επί τόσα έτη καρποφόρον εργασίαν του ενταύθα, τω απευθύνομεν τας θερμάς ευχαριστίας μας και ευχηθώμεν όπως εν καιρώ επανέλθη και συνεχίση το μέγα εκπολιτιστικόν έργον, όπερ ήρχισεν, έφ' όσον το τοιούτον θα του ήτο δυνατόν.

Η Δ. Επιτροπή ακούσασα του κ. Προέδρου Παμψηφεί

Αποφαίνεται

Απευθύνει θερμάς ευχαριστίας προς τον μέχρι τούδε και ευσυνειδήτως αργασθέντα ενταύθα δημοδιδάσκαλον κ. Ηλ. Παπαζήσην, εκφράζει την ευχήν όπως, εφ' όσον θα του ήτο εύκολον και δυνατόν επανέλθει και συνεχίσει την εκπολιτιστικήν του δράσιν προς το γενικόν συμφέρον της Κοινότητος της απομεμονωμένης περιφέρειας και αναθέτει την κοινοποίησιν της παρούσης πράξεως προς τον ίδιον και εις τας Προϊσταμένας του Αρχάς, εις τον κ. Πρόεδρον της Διοικούσης Επιτροπής.

Εφ' ω συνετάγη ανεγνώσθη και υπογράφεται ως έπεται.

Ο Πρόεδρος
Μιχ. Μπίρης

Τα μέλη
Στεφ. Οικονόμου
Χρ. Ζουμπούλας

Ο Γραμματεύς
Ν. Εξάρχου

Ακριβές αντίγραφον
εν Βρυσοχωρίω αυθημερόν
ο πρόεδρος της Κοινότητας
Τ.Σ. Μιχαήλ Μπίρης.

Η ανέγερση της Επαρχιακής Γέφυρας Βρυσοχωρίου Παλαιοσελλίου, κέντρισε τη φιλοτιμία, διήγειρε το ενδιαφέρον και των Κοινοτήτων Πάδων και Αρμάτων. Μ' έξοδά τους κι άλλες προσπάθειές τους η μεν Κοινότητα Πάδων ανακατασκεύασε τη γέφυρα «Μπουγιουκλή» που τη συνέδεε με την Κοινότητα Παλαιοχωρίου - Λαϊστής, η δε Κοινότητα Αρμάτων για την εξυπηρέτησή της κατεσκεύασε στην περιοχή της επί τον Αών ξύλινη γέφυρα που την συνέδεε με την απέναντι περιοχή του Παλαιοχωρίου - Λαϊστής. Έτσι ο Αώος ζεύχθηκε σε πολλά μέρη στην Κοιλάδα του Αώου κι έπαυσε πια να είναι ο μπαμπούλας, ο φόβος και ο τρόμος των κατοίκων της περιοχής.

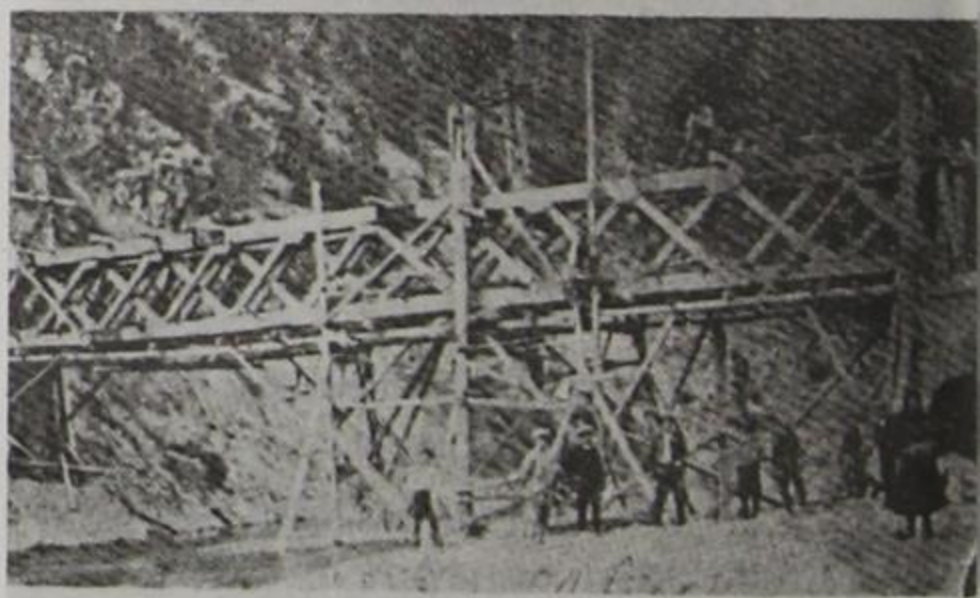
Δυστυχώς, η επαρχιακή γέφυρα Βρυσοχωρίου Παλαιοσελλίου ως και οι άλλες δύο των Κοινοτήτων Πάδων και των Αρμάτων δεν κράτησαν πολλά χρόνια.

Οι φασίστες Ιταλοί που απ' την άνοιξη του 1939 κατείχαν την Αλβανία, στις 28 Οκτωβρίου του 1940, επετέθησαν και κατά της Ελλάδος. Τις πρώτες μέρες των πολεμικών επιχειρήσεων η Κοιλάδα του Αώου έγινε το θέατρο του πολέμου αυτού, κι όλες οι γέφυρες που βρίσκονταν σ' αυτή για λόγους στρατιωτικούς, αμυντικούς κατεστράφησαν

απ' τον αμυνόμενο εκείθεν του Αώου στρατό μας. Μετά την απελευθέρωση της χώρας μας απ' τους κατακτητές, τη δεκαετία 1950 - 1960, με το έκδηλο ενδιαφέρον και έντονες ενέργειες που επέδειξαν οι βουλευτές μας αείμνηστοι Στρατηγός Σωκράτης Δημάρατος απ' τη Βούρμπιανη και Κωνσταντίνος Φρόντζος απ' την Πυρσόγιαννη η Επαρχιακή γέφυρα Βρυσοχωρίου - Παλαιοσελλίου ξαναχτίσθηκε απ' τα Δημόσια έργα εκ βάθρων λίθινη και προσιτή στη διέλευση οχημάτων μέχρι 50 τόνων - χρόνια περιμένει την επέκταση της 25ης Επαρχιακής οδού να την αξιοποιήσει. Έως τότε όμως θα περιμένει;

συνεχίζεται

Ἡ πρώτη γέφυρα Βρυσοχωρίου - Παλαιοσελλίου
ἐπὶ τοῦ Ἀώου ποταμοῦ

Και πάλι το ίδιο τροπάρι...

«Ήρθε η ώρα να υποκλιθούμε με ευλάβεια μπροστά στα τραγικά θύματα εκείνης της δοκιμασίας, τους νεκρούς του εθνικού και δημοκρατικού στρατού».

Αυτά τα λόγια ειπώθηκαν από τον Πρωθυπουργό της Οικουμενικής Κυβέρνησης στη συνεδρίαση της Βουλής (28/8/89) κατά τη συζήτηση για την «άρση των συνεπειών του εμφυλίου πολέμου» και ο σημερινός Πρωθυπουργός συμπλήρωνε: «Τιμώ τους νεκρούς του Δημοκρατικού στρατού...»

Ο Νόμος υψίστηκε από το σύνολο των βουλευτών όλων των κομμάτων και όλοι οι Έλληνες που πονούν αυτόν τον τόπο χειροκρότησαν με ανακούφιση την ιστορική απόφαση των πατέρων του Έθνους.

Συμμετέχοντας κι εμείς στην γενική χαρά του λαού, γράφαμε μεταξύ των άλλων στο 27 τεύχος 1989 του περιοδικού μας: «Εμείς, πιστεύοντας ότι εκφράζουμε και τα αισθήματα της συντριπτικής πλειοψηφίας των κατοίκων της περιοχής μας που υπέφεραν τα πάνδεινα στον όλεθρο του εμφυλίου, χαιρετίζουμε με ικανοποίηση την ομόθυμη απόφαση της Βουλής και απαιτούμε από τους πολιτικούς και θρησκευτικούς ηγέτες να καταργήσουν επιτέλους τις μονόπλευρες γιορτές μίσους στην Κόνιτσα. Ας λησμονήσουμε ό,τι μας χώριζε για τόσα χρόνια κι ας θυμούμαστε αυτούς που αφάνισε ο Μινώταυρος του διχασμού και της μισαλλοδοξίας, μ' ένα **κοινό μνημόσυνο**· μνημόσυνο στ' αδικοχαμένα αδέρφια μας»...

Από τότε πέρασαν δύο χρόνια κι εφέτος νάτοι πάλι, κάποιιοι διαφωνούντες με το Νόμο και το κοινό αίσθημα του λαού για λήθη και ομόνοια, έφτασαν την Κυριακή (25/8) στο Γράμμο

για το συνηθισμένο τους μονόπλευρο μνημόσυνο, με τις ευλογίες του Μητροπολίτη μας. Βεβαίως, κι εμείς σεβόμαστε τους αδικοχαμένους συμπατριώτες, φίλους κι αδερφούς μας και θέλουμε να τους τιμάμε με μνημόσυνα και άλλες εκδηλώσεις, πιστεύουμε, όμως, ότι η τιμή ανήκει σε **όλους τους νεκρούς**. Δεν μπορούμε να μνημονεύουμε τους μισούς νεκρούς, με φαρισαϊσμό και υποκρισία. Και των άλλων άταφων σκοτωμένων τρίζουν τα σκορπισμένα, στις βουνοκορφές και τις χαράδρες, κόκκαλά τους. Η ιστορία δε θα συγχωρήσει τέτοιες διακρίσεις...

Σ.Τ.

Λίγα λόγια για έναν άξιο συμπατριώτη μας

Τιμή και δόξα για το Ασημοχώρι από τα ξενιτεμένα του παιδιά.

Είναι αλήθεια ότι οι Ασημοχωρίτες της διασποράς πάντα προσπαθούν να καλυτερεύσουν την ζωή των, και να προσφέρουν ότι μπορούν στο αγαπημένο τους χωριό.

Με αυτές τις σκέυεις ξεκίνησε και ο αγαπητός μας χωριανός κ. Στέλιος Νούτσος. Διάλεξε για επάγγελμα τον δύσκολο κλάδο του εκπαιδευτικού. Έβαλε σαν κύριο σκοπό της ζωής του τη διάπλαση και τη μόρφωση του παιδιού.

Ακούραστα στο σχολείο που υπηρετεί κάμνει μεγάλες προσπάθειες να διαπλάσει τους χαρακτήρες των μαθητών του. Τους διδάσκει τις σωστές κατευθύνσεις για την μελλοντική των σταδιοδρομία και προκοπή. Το παιδί και το μέλλον του είναι το πιστεύω του.

Δεν στάθηκε όμως μόνο με το να

διδάσκει και να μορφώνει τους μαθητές του. Προσπάθησε με πολλούς κόπους και δυσίες να έχει μια ημίωρη εκπομπή στην τηλεόραση με θέμα. **ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ.**

Με έμπειρους συνεργάτες καθηγητές Πανεπιστημίων, γιατρούς, γυκολόγους και άλλους ειδικούς κάθε Κυριακή στην ΕΡΤ 2 από τις 4 μ.μ. έως τις 5 μ.μ. αναλύουν μεθοδικά όλα τα προβλήματα που αφορούν τα παιδιά της ηλικίας από 6 έως 16 χρόνων.

Γονείς και παιδιά με μεγάλη προσοχή παρακολουθούν την εκπομπή για να διδαχθούν και να παραδειγματιστούν από τις σωστές και εμπειριστατωμένες αναλύσεις των προβλημάτων γύρω από το παιδί.

Είναι άξιος θερμών συγχαρητηρίων ο αγαπητός μας κ. Στέλιος Νούτσος που κατόρθωσε και καταπιάστηκε με ένα από τα πλέον σοβαρά προβλήματα που απασχολούν τη σημερινή μας κοινωνία. Φίλτατε Στέλιο μαζί με τους αξιοθαύμαστους συνεργάτες σου αναλάβετε ένα βαρύ φορτίο. Προσπαθήστε να δώσετε άπλετο φως γύρω από τα σοβαρά κοινωνικά προβλήματα που αφορούν το παιδί. και να είστε βέβαιοι ότι παιδιά και γονείς πολλά θα διδαχθούν από την ενημερωτική σας εκπομπή.

Με το πέρασμα του χρόνου πολλοί θα σας ευγνωμονούν γιατί κατόρθωσαν και έδωσαν σωστές λύσεις στα προβλήματα των από την εμπειρίαν που απόκτησαν παρακολουθώντας τις ενημερωτικές εκπομπές σας.

Αθήνα 27/8/1991

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Δύο λόγια στους φίλους αναγνώστες

Θα θέλαμε σήμερα να ενημερώσουμε τους φίλους συνδρομητές και αναγνώστες για τα οικονομικά του περιοδικού μας.

Όπως γνωρίζουν όλοι, το περιοδικό στηρίζεται αποκλειστικά στις συνδρομές και ενισχύσεις των αναγνωστών.

Κάθε τεύχος 40 σέλιδο, από το τύπωμα ως τους παραλήπτες κοστίζει περίπου 150.000 δρχ. Με τις αυξήσεις τα έξοδα συνεχώς ανεβαίνουν και όλα αυτά καλύπτονται, όπως είπαμε, από τις συνδρομές των φίλων μας. Αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε σε ένα ισοζύγιο εσόδων - εξόδων και ο καθένας μπορεί να καταλάβει πόσο πολύτιμη είναι η συνδρομή του χιλιάριку, αφού αυτή είναι η κινητήρια δύναμη της όλης προσπάθειας.

Από τη Συντακτ. Επιτροπή δεν παίρνει κανένας, ούτε ΔΡΑΧΜΗ. Όλα γίνονται ΑΦΙΛΟΚΕΡΔΩΣ για να κρατήσουμε ζωντανή αυτή τη φωνή της Επαρχίας μας.

Κατά συνέπεια, πρέπει ο κάθε συνδρομητής, να μην ξεχνάει τις υποχρεώσεις του γιατί κατ' αντιδιαστολή με το αρχαίο «πόλεμος πατήρ πάντων», «οικονομία, μητέρα πάντων»! στη σημερινή ημέρα...

Εμείς, από την πλευρά μας, ανάλογα με τα οικονομικά θα προχωρούμε και τη βελτίωση, σε ύλη και σε εμφάνιση, του περιοδικού μας.

Σ.Ε.

Το πανηγύρι της Παναγιάς

Όλοι γνωρίζουν το γραφικό παρεκκλήσι το οποίο είναι χτισμένο μέσα στο βράχο, και είναι αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου.

Στο παρεκκλήσι υπάρχει βρύση με κρυστάλλινο νερό που βγαίνει εκεί δίπλα και τροφοδοτεί όλο το δίκτυο για την ύδρευση της Κόνιτσας. Στολίζεται με μεγάλο γέρικο πλατάνι που είναι στον περίβολο και σκορπάει παντού τη δροσιά του.

Εδώ σ' αυτό το σημείο, θα ήθελα να μείνω για να αναφερθώ πως εόρταζαν παλιά το πανηγύρι αυτό.

Καθ' όλη τη διάρκεια του Δεκαπενταυγούστου γινότανε Θεία Λειτουργία, κάθε πρωί στο παρεκκλήσι, και το βράδυ παρακλήσεις. Αυτό γινότανε και στους ενοριακούς ναούς, οι οποίοι ήταν κατάμεστοι από το εκκλησίασμα.

Η 13η του μηνός ήταν αφιερωμένη στις κοπέλες. Παλιά οι κοπέλες δεν κυκλοφορούσαν όπως είναι σήμερα, γι' αυτό και κάνανε το λεγόμενο κοριτσομάζωμα· δηλ. πηγαίνανε οι κοπέλες της Κόνιτσας συνοδευόμενες από τις ηλικιωμένες γυναίκες στο παρεκκλήσι, και μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας κοινωνούσαν οι κοπέλες και οι γυναίκες.

Εάν η 13η ετύχαινε να πέσει ημέρα Τετάρτη ή Παρασκευή γιορτάζανε άλλη μέρα γιατί τις ημέρες αυτές νηστεύανε και από λάδι.

Το γεύμα αυτό γινόταν πλούσιο με τις αφράτες κολοκυθόπιπτες με καρύδια και τα διάφορα γεμιστά, τα οποία έφτιαχναν οι κοπέλες. Ακόμη έρχονταν στη γιορτή οι οργανοπαίχτες με τα όργανά τους και γλεντούσαν.

Οι άντρες τη μέρα αυτή τη σεβόταν και δεν τις ενοχλούσαν. Τελειώνανε το γλέντι νωρίς και μετά αρχίζανε γενι-

κή καθαριότητα για να είναι έτοιμα για τη μνήμη.

Την παραμονή γινότανε ολονύχτια ακολουδία και στη μνήμη έρχονταν πολλές οικογένειες από την Κόνιτσα για να τιμήσουν τη μέρα αυτή.

Μετά το πέρας της θείας Λειτουργίας και του Αγιασμού, τα όργανα περνούσαν από κάθε παρέα και μετά κατέβαιναν να παίξουν στον περίβολο. Τον χορό άρχιζε πάντα ο γεροντότερος κι έτσι άρχιζε το γλέντι.

Το βράδυ δε, αργά, μένανε ορισμένοι άντρες του κεφιού και κατεβαίνανε από την «αλατσιά» στο παλιό κέντρο στα Πλατανάκια, αποκορυφώνοντας το γλέντι μέχρι το πρωί.

Έτσι γιορτάζανε τη μνήμη της Παναγιάς οι παλιοί στην Κόνιτσα.

Λουκάς Εζνεπίδης
Κόνιτσα

Τηλεοπτική και ραδιοφωνική κάλυψη περιοχής μας

Οι Κοινότητες Δροσοπηγής - Κεφαλοχωρίου και Πλαγιάς της Επαρχίας Κόνιτσας του Νομού Ιωαννίνων ύστερα από αναμονή πολλών ετών σε εξαγγελίες και προγράμματα για την τηλεοπτική κάλυψη από την ΕΤ 2 και ραδιοφωνική από την Ελληνική ραδιοφωνία επανέρχονται, αφού η λαϊκή αγανάκτηση έχει φτάσει στο αποκορύφωμα.

Σας υποβάλουμε συνημμένα φωτοτυπίες των απαντήσεων της ΕΡΤ σε παλαιότερες επερωτήσεις στη Βουλή και αναφορές μας που όχι μόνο δεν πραγματοποιήθηκαν αλλά δεν έγινε καμία προσπάθεια υλοποίησης.

Θεωρούμε ότι η περιοχή μας και γενικότερα η ύπαιθρος έμεινε έξω από το φάσμα της τεχνολογικής εξέλιξης και η Ελληνική Τηλεόραση και το ρα-

ΠΟΙΗΣΗ

Μεταμφίεση

Ο λυρισμός της βροχής, υιμύδιο εσώτατου είναι. Το ουράνιο τόξο μου φορά, αυτό της μουσκεμένης γυχής με τους ιριδισμούς των χρωμάτων.

παστέλ ζεστασιάς
φωτοσυνδέσεις κάλλους
συνδυασμοί τρυφερότητας

Απεκδέχομαι όνειρα. Ντύνομαι το υγρό σάλι της σαλαμάνδρας.

Πάντα το χρυσάνθεμο κρύβει την υπογία της επανάληψης.

Ισορροπία ανάμεσα σε απτές πραγματικότητες ή μετεωρισμούς ανεπίτρεπτους

Κουστωδία Αγγέλων τους χαμένους μου χρόνους συλλέγει, σε φιάλη Ελέους.

A. Κολιού

διόφωνο δεν αφιερώνουν για αυτή την παραμικρή δαπάνη.

Απορούμε όμως πως δέχονται η Πολιτεία και οι Πολιτικοί μας να γίνεται τέτοια καταφρονητική καταπάτηση των δικαιωμάτων του Έλληνα πολίτη, δηλαδή να υπάρχουν οι «προνομιούχοι» Έλληνες με την άνεση της τηλεοπτικής επιλογής δέκα με είκοσι καναλιών και οι Έλληνες της υπαίδρου, οι «πληθείοι», που δεν έχουν ούτε κρατικό ραδιόφωνο, την στιγμή που όλοι πληρώνουν το ίδιο.

Εμείς, η ακριτική ευαίσθητη περιοχή της Κόνιτσας, έχουμε υποχρέωση να αντισταθούμε και σε καμιά περί-

Μια αύρα σου χαϊδεύει το πρόσωπο καθώς με τα ματωμένα σου χέρια προσπαθούσες να φτιάξεις έναν σταυρό, έναν σταυρό δικό σου.

Με ξύλο και κορδόνια.

Κορδόνια από παπούτσι σκέφτηκες και για μια στιγμή γέλασες. Γέλασες, γέλασες τόσο πολύ με δάκρυα και μετά έκλαγες.

Πάει, είπες, το σπίτι έφυγε με τη φωτιά. Σήκωσες το μισοτελειωμένο σταυρό και φώναξες:

Γειά σου Σμύρνη

Τον έβαλες στο στόμα σου και βούτηξες

στο νερό.

Έτυχε όμως να σε βρεί μια σφαίρα.

Ο σταυρός σου μάτωσε και δεν ξεπλυνόταν με το νερό και τελικά κάποιος πρόλαβε να σε δει και έτρεξε να σε βοηθήσει.

Πήρε το σταυρό, σε φίλησε και είπε:

Θα ζήσετε.

Μετά αυτός περπάτησε πάνω

στα κύματα και πήγε πίσω στη Σμύρνη.

Γεώργιος Άλιμος

πτωση δεν ξεχνάμε ότι είμαστε Έλληνες πολίτες με τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις. Προειδοποιούμε όμως ότι σε περίπτωση που συνεχισθεί η από ετών εγκατάληψη της περιοχής μας θα θυμίζουμε σε λίγα χρόνια ότι και οι συνορίτες γειτονές μας.

Σας παρακαλούμε να λάβετε υπόψη τα παραπάνω και να συντονίσετε τις ενεργειές σας ώστε να βλέπουμε και εμείς τουλάχιστον ΕΤ 2 και να ακούμε Ελληνικό ραδιόφωνο.

ΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
Δροσοπηγής, Κεφαλοχωρίου και Πλαγιάς

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΣΤΗΝ «ΑΒΟΡΙΤΣΙΑΝΗ» ΤΗΣ Β. ΗΠΕΙΡΟΥ (ΧΡΟΝΙΚΟ)

Στις 12 του Μάη 91, μέρα Κυριακή βρέθηκα επισκέπτης, σαν γάλτης, στην «Αβορίτσιανη» της Β. Ηπείρου. Η επίσκεψη αυτή, ήταν σε ανταπόδοση παρόμοιας, που είχε προηγηθεί το Πάσχα, στην ακολουδία της Αγάπης. Είχαν επισκεφθεί τότε το Μολυβδοσκεπαστο εκατόν πενήντα αδελφοί Βορειοηπειρώτες, με τα όργανά των, που κατέβαιναν από την Πυραμίδα, να ανάγουν την λαμπάδα στους Αγίους Αποστόλους, και να ακούσουν το κήρυγμα του Σεβ. Μητροπολίτου μας.

Το πρωί, λοιπόν, στις οκτώ η ώρα, βρέθηκα με (4) ιερείς στο σύνορο της αλβανικής μεθορίου, περιμένοντας την αλβανική αντιπροσωπεία, που θα μας συνόδευε, στον καθορισμένο τόπο, που επρόκειτο να γίνει η συνάντηση, σαν πρώτο κλιμάκιο αποστολής. Στις 8.30 μας παρέλαβαν, αφού φόρτωσαν σε (4) υποζύγια τις λίγες αποσκευές για τη θεία λειτουργία, και ξεκινήσαμε.

Πριν γίνει το ξεκίνημα, ο ακάματος δάσκαλος, του ακριτικού μας χωριού, κ. Απόστολος Ριτσάνης, ο οποίος ήταν και ο υπεύθυνος της εκδρομής, έδωσε τις απαραίτητες οδηγίες, όπως, να είναι προσεκτικοί στην συμπεριφορά τους, μειλίχιοι, γελαστοί και ευγενείς στους τρόπους προς τα αλβανικά όργανα και προς όλους, ώστε να μείνουν, κατά την επιστροφή, άριστες εντυπώσεις.

Στα πρώτα κιόλας βήματά μου στο αλβανικό, πλάκωσε την γυχή μου κατάθλιψη, και ρίγη συγκινήσεως πέρασαν στο κορμί μου, αντικρίζοντας τα αλύ-

τρωτα αυτά μέρη. Θυμήθηκα, όταν ήμουν εννιά χρονών, που πήγαινα στα «παλιάμπελα» να καλλιεργήσουμε τα λιγοστά κτήματά μας, προπολεμικά, το 1937 εννοώ, με ειδική άδεια καλλιέργειας (είσοδος με την ανατολή και επιστροφή με τη δύση του ήλιου).

Γέμισαν τα μάτια μου δάκρυα. Δεξιά μου, στα πενήντα μέτρα, έβλεπα τους τάφους των γονέων μου, στο κοιμητήριο των Αγίων Αποστόλων, Εμπρός μου το μονοπάτι, που θα με οδηγούσε στο ιερό επισκεπτήριο, ύστερα από (46) χρόνια. Περπατούσαμε προσεκτικά για να μη πέσουμε, και οι αλυσιδωτές μνήμες δίναν και παίρναν στο μυαλό μου. Στην κατοχή του 1941 με την πείνα, είχα επισκεφθεί τα αλβανικά χωριά μέχρι την Πρεμετή, ζητιανεύοντας ένα κομμάτι γωμί, για να ζήσουμε.

Στη διαδρομή μας, συναντήσαμε δύο σειρές συρματοπλέγματα, με πόρτες διπλοκλειδωμένες, και με τους σκοπούς των, έχοντες ένα αμήχανο βλέμμα και χαμόγελο. Στα πρόσωπά τους διέκρινα το ηλιογυημένο δέρμα, το φόβο και την ταλαιπωρία, από την ολοφάνερη καταπίεσή τους. Δεν μιλούσαν ελληνικά. Μας καλωσόρισαν με χειραγίες και υπογίες, αλλά χαμογελαστά πάντα. Τώρα, αν ήταν ειλικρινά τα χαμόγελά τους, ο Θεός ξέρει...

Φθάσαμε στην τοποθεσία «Αβορίτσιανη» που είχε ορισθεί για τη συνάντηση. Μας περίμεναν εκεί, πάνω από διακόσιοι αδελφοί και συγγενείς Βορειοηπειρώτες που είχαν έλθει από την Πρεμετή, Λεσκοβίκι, Ζέπι, Στρουμπέ-

τσι, Τσιαρτσιόβα, Βαλοβίστα, Βλάχους και Υψηλοτέρα. Ανταλλάξαμε χαιρετισμό αγάπης, και κατευθυνθήκαμε με τους ιερείς, στον εκεί ιερό ναό του Αγίου Νικολάου, όπου θα εγίνετο η θεία λειτουργία.

«*Misetable visum*» = Οικτρόν Ιδείν. Σφίχτηκαν οι καρδιές μας και πόνεσαν φοβερά, αντικρίζοντας αυτό το θέαμα! Ο Ναός, βυζαντινού ρυθμού, σταυρεπίστεγος μετά τρούλλου, σύγχρονος ίσως της Μονής Μολυβδοσκεπάστου, ή του ναού των Αγίων Αποστόλων, δεν είχε ίχνος τοιχογραφιών, παρά μόνο κάτι λίγα καδρόνια, που υποτίθεται ότι αυτό ήταν το τέμπλο. Ήταν φυσικά αδιανόητο να τελεσθεί εκεί η Λειτουργία.

Κατευθυνθήκαμε στον πλησιέστερο ανοιχτό χώρο, όπου πάνω σε τραπεζάκια ντύθηκαν οι ιερείς μας τα άμφιά των. Πλησίασαν οι αδελφοί Βορειοπειρώτες, και άρχισε ο Όρθρος με τον κανόνα «Αναστάσεως ημέρα...» και εν συνεχεία, η Θεία Λειτουργία. Εν το μεταξύ, έφθασε και το δεύτερο κλιμάκιο των επισκεπτών από (250) άτομα, από τα Γιάννινα, Κόνιτσα και τα γύρω χωριά της, και έτσι το εκκλησίασμα πέρασε τους πεντακόσιους. Χαρακτηριστικό ήταν που με πλησίασε ένας ηλικιωμένος από την Υψηλοτέρα και μου είπε ότι ήταν γάλτης προπολεμικά, στον καιρό που ήταν παπάς εκεί, ο αείμνηστος, Παπάσωτήρης Ράγκας. Τον έβαλα δίπλα μου και συμγάλαμε, ως το τέλος της λειτουργίας. Μετά βέβαια κουβεντιάσαμε μαζί, για πολλά και διάφορα.

Δυστυχώς, η λειτουργία δεν είχε μεγαφωνική κάλυψη, και αυτό δυσχέρανε τη συμμετοχή, στη συμπροσευχή

και στη θεία λατρεία. Στο τέλος, ο πατήρ Απόστολος Νάκος, απύθυνε προσεκτικό εμπνευσμένο λογίδριο προς τους περιεστώτες, για τη σημασία και το μήνυμα της Αναστάσεως και μετέφερε τον αναστάσιμο χαιρετισμό προς τους αδελφούς, εκ μέρους του Σεβ. Μητροπολίτου μας. Παρόμοιο μήνυμα αγάπης απύθυνε και ο Νομαρχιακός Σύμβουλος κ. Απ. Ριστάνης, ως εκπρόσωπος του κ. Νομάρχη Ιωαννίνων.

Η αγάπη και η συμφιλίωση άρχισε να γίνεται φανερή και έντονη από δω και πέρα. Περέες - παρέες, κάτω από τους ωραίους ίσκιους των δένδρων, αγκαλιασμένοι και αδελφωμένοι, συγγενείς και φίλοι, αδελφοί και γνωστοί, στρατιώτες και πολίτες, με διάχυτα τα χαμόγελα στα πρόσωπά των, ρωτούσαν και ξαναρωτούσαν, ύστερα από (46) χρόνια, τι κάνει ο ένας, ο άλλος, ποιός ζει και ποιός πέθανε. Γέμιζαν τα μάτια μας δάκρυα χαράς. Αλλά και οίκτου, γιατί τα πρόσωπά των έφεραν έκδηλη την κούραση, την κακουχία, την ταλαιπωρία, το φόβο, από αυτά που πέρασαν από το καδεστώς του Χότζα. Η εκτίμησή μου ήταν, ότι δεν φοβούνται πλέον, και με αναπτερωμένο ηθικό και χωρίς φόβο συζητούσαν και απαντούσαν σε ό,τι τους ρωτούσες.

Εγώ, πάντως, ρώτησα κάποιον δικό μου, αν μεταξύ μας, βρισκόταν πρόσωπα της μυστικής ασφάλειας, εκτός στολής. Η απάντηση που πήρα ήταν. Πάνω από εκατό πρέπει να ήταν. Είναι όμως πρόσθεσε «ξεπουπουλιασμένοι» τώρα και δεν τους φοβάται κανείς, εννοώντας, μετά τις πρόσφατες εκλογές. Τον ενεθάρρυνα ότι η μέρα της λευτεριάς είναι πολύ κοντά τους και τον πα-

ρεκάλεσα ακόμη, να μεταφέρει το μήνυμα αυτό άφοβα, στους αδελφούς μας.

Η επιτροπή των μειονοτικών χωριών, στη συνέχεια, σε ένα μεγάλο «μπαϊρι» είχαν στρώσει αρκετά τραπέζια, και πρόσφεραν μεζέ με ένα ποτηράκι κρασί αλβανικό εγχώριο, ενώ συγχρόνως δύο κομπανίες με όργανα από τη Πρεμετή, έπαιζαν δημοτικούς αλβανικούς σκοπούς, που δεν απέχουν καθόλου, από τα Ηπειρώτικα δημοτικά τραγούδια. Τρεις κοπέλες αλβανίδες, συνόδευαν με λόγια τα τραγούδια τους, στολισμένες, βαμμένες, με κολλιέ, σκουλαρίκια, ρολόγια κλπ. λες και διέφεραν από τις άλλες. Το θερμόμετρο του γλεντιού ανέβαινε. Πάντοτε όμως με μέτρο και ευπρέπεια. Άρχισε κι ο χορός. Πρώτοι τον έσυραν δύο συνταξιούχοι ιερείς μας, ο Παπαθύμιος και ο Παπαλάμπρος, συμπλαισιούμενοι από τον Πρόεδρο των μειονοτικών χωριών, το Νομαρχιακό Σύμβουλο κλπ. έτσι, για «ταντέτι» που λένε αλβανικά. Αξίζει κάθε έπαινος στους ιερείς μας, γιατί αναβίωσαν πολύ παλιά έθιμα της περιοχής μας, που ήταν συνήθεια, στα πανηγύρια των εξωκκλησιών μας κατά τη Διακαινίστιμο εβδομάδα, να σέρνουν πρώτοι το χορό. Προσωπικά, τους χάρηκα πάρα πολύ, γιατί χόρευαν μετρημένα, πολύ όμορφα και με πολύ «μπρίο». Οι άλλοι αδελφοί μας, με τους δικούς μας, κρατημένοι χέρι - χέρι και χωρίς μαντηλάκι, αγαπημένοι και αδελφωμένοι, χόρευαν ακούραστοι, για αρκετές ώρες, κι οι οργανοπαίκτες ενθουσιασμένοι, παίζαν όρθιοι τα όρ-

γανά τους. Μα τι κλαρίνο ήταν εκείνο Τι τέχνη είχε αυτός ο άνθρωπος!

Ακούραστος και πολύ προσεκτικός και ευγενής όπως πάντα, ήταν και «ο κάμερμαν» ο κ. Χρήστος Φασούλης, Δ/ντής της «Κόνιτσα TV» και του ΡΙΚ» (Κυπριακό κανάλι) φρόντιζε να πάρει όσο πιο πολλά πλάνα μπορούσε, εντυπωσιακά όμως για να τα μεταδώσει από το κανάλι του. Τα είδαμε στην ΤΥ Κόνιτσας δύο φορές και του αξίζουν θερμά συγχαρητήρια.

Συγχαίρουμε ακόμη και το βοηθό του, τον κ. Αποστόλη Ζακόπουλο, ο οποίος, με άλλη κάμερα, πήρε τέσσερις συνεντεύξεις, οι οποίες ήταν:

Η πρώτη με το δάσκαλο των μειονοτικών Παντελή Χρηστίδη, που ήξερε ελληνικά, και ο οποίος εν συντομία είπε: Η συνάντηση αυτή μας γέμισε όλους με πολλή χαρά και είδε να επαναλαμβάνεται πιο τακτικά μεταξύ μας, και να γίνεται η επικοινωνία μας ελεύθερη και χωρίς δεσμεύσεις.

Η δεύτερη ήταν με τον Πρόεδρο των μειονοτικών χωριών (Βολοβίστα, Βλάχοι, Ψηλοτέρα) στα αλβανικά, με μεταφραστή τον πιο πάνω δάσκαλο, ο οποίος, αφού μίλησε στο πνεύμα του προηγούμενου, προχώρησε και είπε να γίνει η γέφυρα και το Τελωνείο στη «Μέρτζιανη» ώστε να μπορούν ακώλυτα να διακινούνται άνθρωποι και αυτοκίνητα, για να συσφιχθεί ο δεσμός ο φιλικός, μεταξύ των δύο λαών μας, του ελληνικού και του αλβανικού.

Η τρίτη ήταν με τον π. Απόστολο Νάκο, ο οποίος αφού επανέλαβε το μήνυμα της Αναστάσεως, ευχήθηκε από

καρδίας να είναι σύντομος ο χρόνος για ελεύθερη διακίνηση των πολιτών, να γίνει ελεύθερη η ορθοδοξία μας, να λειτουργούν ελεύθερα οι εκκλησίες μας και στους αδελφούς μας της Βορείου Ηπείρου.

Η τέταρτη ήταν με τον γενναίο δάσκαλο του Μολυβδοσκεπάστου κ. Απόστολο Ριστάνη, ο οποίος, στην επιστροφή και μπροστά στην πύλη των συρματοπλεγμάτων, και στους αλβανούς στρατιωτικούς, είπε: Η μέρα αυτή θα μείνει ιστορική στη μνήμη μας. Η αγάπη, η αδελφωσύνη, η συμφιλίωση των λαών μας, απαιτεί να πέσουν τα εμπόδια που μας χωρίζουν. Η μέρα σήμερα είναι πράγματι μια ξεχωριστή. Τελείωσε με ησυχία, μέσα σε πολιτισμένη ατμόσφαιρα, και αποχωριζόμαστε με μεγάλη μας λύπη. Σας καλούμε τώρα να έλθετε στο Πανηγύρι μας, που θα γίνει στις 15 Αυγούστου, στην Ιερά Μονή Μολυβδοσκεπάστου, που είναι, η Κοίμηση της Παναγίας μας.

Τελειώνοντας το χρονικό τούτο, καίτοι θα προσκρούσω στην ταπεινοφροσύνη του, επειδή το θεωρώ σοβαρή παράλειψη, να εκφράσω τα θερμά μου συγχαρητήρια στον κ. Κώστα Σιχλιμοίρη, για τις πολλές εικονίτσες και τα σταυρουδάκια που μοίρασε στα Βορειοηπειρωτόπουλα, που τόσο πολύ χάρηκαν τα καημένα.

Και το προσωπικό μου συμπέρασμα τέλος, είναι το γεγονός, ότι κάναμε την καλή αρχή να περπατήσουμε τα αγιασμένα χώματα της Β. Ηπείρου μας, να κάνουμε την πρώτη λειτουργία ύστερα από (46) χρόνια αποξένωσης, να δούμε τους αγαπητούς μας συγγενείς

και φίλους, να ανασυνδεθούμε, και πάντα να ελπίζουμε για ένα καλύτερο αύριο, προς το συμφέρον και δυοτις λαών.

Αχιλλέας Γ. Κολιός

Δωρεά 50 χιλ. δραχ. (α' δόση) για ανέγερση μνημείου

Με την ευκαιρία της γιορτής της μνήμης της Γυναίκας της Πίνδου, των αξιωματικών: Κώστα Δαβάκη και Αλκίου Διάκου και όλων των ηρώων το 1940 και με την ευκαιρία της απονομής μεταλλίου υπό του Στρατιωτικού Μουσείου Αθηνών, το οποίο είχε τη ευγένεια ν' απονεμίσει και σε μένα, όπως και σε ωρισμένες άλλες γυναίκες του χωριού μου και άλλων χωριών της Πίνδου, τιμής ένεκεν, για τις υπηρεσίες, που πρόσφεραν οι γυναίκες της Πίνδου εις τα μαχόμενα τμήματα του Έθνους το 1940, προς απόκρουση των Ιταλών εισβολέων, κατέθεσα στον υπ αριθ. 359631001 - 08 λογαριασμό ποκαταστήματος Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας - Κόνιτσας, που ανοίχθηκε υπό του προέδρου της κοινότητάς μας στο εις Ιωάννινα υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας, α πρώτη δόση, 50 χιλ. δραχμών, για την ανέγερση μνημείου της Γυναίκας της Πίνδου στον Προφήτη Ηλία του χωριού μας, Φούρκα.

Φούρκα 20 - 7 - '91

(Ευανδία, σύζυγος Χρήστου
Γ. Εξάρχου).

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΗ Ι. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Στις 18 Ιουλίου 1991 έφυγε για πάντα από κοντά μας ο Καθηγητής του Τεχνικού Λυκείου Τάσιος Γεωργιάδης. Πάσχοντας από την ανίατη ασθένεια άφησε την τελευταία του πνοή στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ιωαννίνων ΔΟΥΡΟΥΤΗ σε ηλικία 52 ετών και κηδεύτηκε στις 19 Ιουλίου στο χωριό του ΤΡΑΠΕΖΑ (ΒΡΑΝΙΣΤΑ) Κόνιτσας.

Έμεινε μόνιμα στη Βουνοπλαγιά Ιωαννίνων, όπου πριν από ένα χρόνο είχε χτίσει ένα ωραιότατο σπίτι. Ένα σπίτι με οικονομίες εικοσιπέντε ετών. Ένα σπίτι που δεν τον άφησε η μοίρα να χαρεί.

Ο πρόωρος Θάνατός του βύθισε σε βαρύ πένθος όλους τους συγγενείς, φίλους και συνεργάτες, αλλά προπαντός τη σύζυγό του, τα δυο ανήλικα παιδιά του, τα ταξιδεμένα αδέρφια του και τους δύο υπερήλικες γονείς του.

Ο Τάσιος, τέκνο φτωχής οικογένειας τέλειωσε το Δημοτικό του χωριού του, και το Γυμνάσιο Κόνιτσας, φοίτησε στη σχολή εργοδηγών Ιωαννίνων καθώς και στη ΣΕΛΕΤΕ Αθηνών απ' όπου κι έγινε καθηγητής Τεχν. Λυκείου.

Υπηρέτησε στο Τεχνικό Λύκειο της Κόνιτσας, στην Αθήνα, στην Πρέβεζα και τελευταία στο Πολυκλαδικό Λύκειο Ιωαννίνων. Θεωρείτο από τους συναδέλφους του άνθρωπος προοδευτικός, κοινωνικός, δίκαιος.

Γεμάτος ανθρωπιά κι αγάπη για τα παιδιά και τους συνανθρώπους του.

Δεν μπορούμε να το πιστέψουμε, ότι ο Τάσιος, μας έφυγε για πάντα. Ούτε είναι δυνατόν να τον λησμονήσουμε ποτέ. Ήταν άνθρωπος Καλοσυνάτος, πράος, ήρεμος, και γελαστός. Ο γέρον-

τας μπάρμπα Γιάννης, στην κηδεία του μας είπε: «Ήταν άγιος άνθρωπος ο Τάσιος, γιατί να φεύγουν οι καλοί!».

Αγαππé Τάσιο ευχόμεστε ο Πανάγαθος θεός ν' αναπαύσει την ψυχή σου. Το χώμα της Βράνιστας που σε σκέπασε να είναι αλαφρό, όπως το λέει ο ποιητής:

«Σαν τη δροσούλα της αυγής
και της ελιάς το φύλλο».

Στη σύζυγό σου ευχόμεστε να την αξιώσει ο θεός, να μεγαλώσει και να μορφώσει τα παιδιά σας, στα αδέρφια σου, που λείπουν μακριά στην Αυστραλία, και στους ταλαιπωρημένους υπερήλικες γονείς σου, να τους δώσει δύναμη και κουράγιο.

Ώρα σου καλή φίλε Τάσιο!
Ώρα σου καλή λατρευτέ σύζυγε και στοργικέ πατέρα. Δε θα σε λησμονήσουμε ποτέ.

Αιωνία σου η ΜΝΗΜΗ

Ι.Σ.

Θάνατος συμπατριώτη μας

Στις 15 Ιούλη 1991 πέθανε και κηδεύτηκε στο Περιστέρι της Αθήνας όπου ζούσε με την οικογένειά του ο Βουρμπιανίτης Αλέκος Σκούφιας.

Ο θάνατος του που τον βρήκε ξαφνικά στη δραστήρια ηλικία των 55 περίπου χρόνων, καταλύπησε ευρύ κύκλο γνωστών, φίλων και συμπατριωτών, γιατί ο Αλέκος ήταν αγαπητός φίλος, επιτυχημένος επιχειρηματίας και δερμός πατριώτης.

Στη γυναίκα του και στα παιδιά του εκφράζουμε και από το περιοδικό μας «ΚΟΝΙΤΣΑ» τη συμπαράστασή μας και τα θερμά μας συλλυπητήρια.

Βαγγέλης Βουρδούκας

ΣΧΟΛΙΑ

• ΠΙΟ ΚΑΤΩ από το κέντρο «Δέντρο» και μεταξύ των σπιτιών Α και Σ. Γκότζου, προεξέχει ένας μισοχαλασμένος τοίχος που στενεύει σ' εκείνο το σημείο ώστε να μην μπορούν να περάσουν δυο αυτοκίνητα, αντιθέτως κινούμενα.

Τόσα χρόνια οι Δήμαρχοι δε δέλησαν ή δεν μπόρεσαν να διορθώσουν αυτή την ανωμαλία;

Ας φροντίσει η νέα Δημ. Αρχή να τακτοποιήσει το ζήτημα προτού σκοτωθεί κανένας άνθρωπος και γάχνουμε για τους αίτιους!

• Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ λαϊκής βάσης ξεκίνησε την κατασκευή ξενοδοχείου απέναντι από το Γυμνάσιο. Πέρασαν χρόνια και το έργο παραμένει γιαπί. Οι μέτοχοι περιμένουν και με το δίκιο τους, μια εξήγηση από αυτούς που διευθύνουν την Εταιρεία, γιατί διέθεσαν κάποια χρήματα σε μετοχές.

Τι γίνεται;

• ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ, από Αγ. Βαρβάρα μέχρι Αη Λιά γίνεται λαθραία κοπή ξύλων και κλαδιών. Ποιοί θα σταματήσουν αυτή την κατ' εξακουλούθηση παρανομία;

• Η Διεύθυνση Γεωργίας, Ν. Ιωαννίνων έστειλε στα χωριά εγκύκλιο που λέει, μεταξύ των άλλων ότι: έχοντας υπόψη το

α) Ν. 657/18-10-63 κ.λ. αποφασίζουμε = επιτρέπουμε την κοπή και συλλογή της ρίγανης στο τέλος της άνθησης χωρίς εκρίζωση των φυτών της.

β) την κοπή και συλλογή των ανθοφόρων βλαστών των φυτών του τσαγιού του βουνού, όταν αυτό βρίσκεται στο στάδιο της πλήρους άνθησης και χωρίς να εκριζώνονται.

Αυτά λένε οι υπηρεσίες, αλλά στην πράξη διαπιστώνουμε ότι οι περισσότεροι απ' αυτούς που βγήκαν «παγάνα» στα βουνά για τσάι, κάνουν το αντίθετο και αν δεν ληφθούν κάποια μέτρα, σε λίγα χρόνια, αυτά τα θαυμάσια φυτά κινδυνεύουν να εξαφανιστούν από τα βουνά μας.

• Η ΗΡΩΙΔΑ ΤΟΥ 1940 (το άγαλμα της πλατείας) περίμενε χρόνια τα επίσημα αποκαλυπτήρια, μέχρις ότου ο αέρας την απάλλαξε από το «νάυλον». Έκτοτε ξεχάστηκε στη γωνιά της πλατείας χωρίς να τοποθετηθεί μια μαρμαρίνη ή μπρούτζινη επιγραφή στο βάθρο του αγάλματος. Μήπως πρέπει να ενδιαφερθεί ο Δήμος, το ταχύτερο; Δεν είναι σπουδαία δαπάνη.

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Με βροχές και κρύο ήρθε ο Ιούλιος. Αλλά από τη δεύτερη εβδομάδα άρχισαν οι ζέστες. Αυτόν το μήνα άρχισαν και τα μπάνια στα ιαματικά λουτρά Καβασίων και Αμάραντου.

• Στις 9/7 έγιναν στο Δημαρχείο τα εγκαίνια της έκθεσης φωτογραφίας από την οργάνωση «Σώστε τα παιδιά».

• Στις 6/7, ο γνωστός οργανωτής εκδρομών, Γ. Μπαρμπούτης, πραγματοποίησε εκδρομή με πούλμαν στο μοναστήρι της Μαλεβής (Πελοπόννησος). Οι Κονιτσιώτες, στα πλαίσια της εκδρομής, είχαν την ευκαιρία να επισκεφτούν και τις πόλεις, Άργος, Άστρος, Ναύπλιο κ.α.

• Στις 10/7, χορευτικά συγκροτήματα από Ρουμανία, Ισπανία, Αργεντινή χόρευαν διάφορους χορούς του τόπου τους με μεγάλη επιτυχία.

- Στις 12/7 χόρευε το χορευτ. Συγκρότημα «PRIBUZHISKY» της Ουκρανίας παραδοσιακούς χορούς και καταχειροκροτήθηκε από τους Κονιτσιώτες για την πετυχημένη του εμφάνιση.
- Διάφορα χωριά της Επαρχίας μας επισκέφτηκε η Νομάρχης κ. Βασιλική Κόκκινου για ενημέρωση και επίλυση των προβλημάτων τους.
- Με προσέλευση επισήμων και αρκετού κόσμου, έγιναν οι καθιερωμένες εκδηλώσεις στον «Αϊ - Λιά της Φούρκας» και στο ίδιο το χωριό.
- Με επιτυχία έγιναν τα πανηγύρια κι εφέτος τ' Άι - Λιώς στο Μάζι, Κεφαλοχώρι κ.α. της Αγ. Παρασκευής στην Κασάνιανη και στο Κεράσοβο.
- Την κωμωδία «Στου κουφού την πόρτα όσο δέλεις βρόντα» παρουσίασε ο διάσος του Ηλία Γκέγκα στο προαύλιο του Γυμνασίου Κόνιτσας στις 27/7.
- Με άστατο καιρό (βροχές - ζέστη, - κρύο) πέρασε ο Ιούλιος. Η τουριστική κίνηση άρχισε στην περιοχή μας. Τα λουτρά Καβασίων και Αμάραντου είχαν κάπως μειωμένη -σε σχέση με πέρισυ- κίνηση.
- Το ρεύμα των Αλβανών συνεχίστηκε κι αυτόν τον μήνα προς τα χωριά της παραμεθόριας περιοχής δημιουργώντας μερικές φορές και προβλήματα στους κατοίκους.
- Ο Αύγουστος είναι ο μήνας που κινείται ο περισσότερος κόσμος στην Επαρχία μας. Ημιδαποί και αλλοδαποί επισκέπτες ανεβαίνουν τις βουνοκορφές και πολλοί συμπατριώτες πηγαινοέρχονται στα χωριά για τις διακοπές και τα πανηγύρια.
- Στη θέση «κάμπο» του Ελευθέρου, λύκοι κατασπάραξαν ένα μουλάρι κι έναν γαΐδαρο. Όσο λιγοστεύουν τα γιδοπρόβατα, άρχισαν οι λύκοι να γίνονται επιθετικοί και στα μεγαλύτερα ζώα

για να εξασφαλίσουν την τροφή τους.

- Ο Δήμος Κόνιτσας πραγματοποίησε πολιτιστικές εκδηλώσεις με το παρακάτω πρόγραμμα:
4/8/91 Συναυλία Δημ. τραγουδιού με την ορχήστρα του Ν. Φιλιππίδη και τους τραγουδιστές Δ. Βάγια, Σ. Σιάτρα, Αλ. Κιτσάκη, Στυλ. Μπέλλο.
5/8 Κουκλοθέατρο με το έργο του Β. Ρώτα «Ο Καρδούλας και ο λύκος».
8/8 Συναυλία Ροκ μουσικής με το συγκρότημα «TROUBLE MAKERS».
10/8 Παρουσίαση χορευτ. Ομίλων με παραδοσιακό Δημ. συγκρότημα.
11/8 Θεατρική παράσταση από το ΔΗ.Π.Ε.Θ.Ι με το έργο του Πλαύτου «ΜΑΙΝΕΧΜΟΙ».

- Πανηγυρικά γιορτάστηκε κι εφέτος στην Κόνιτσα η μνήμη του Αγ. Κοσμά. Την παραμονή, το βράδυ (23/8), εγάλλη Μέγας Εσπερινός στο Ναό που φέρνει το όνομα του Αγίου και μετά έγινε η καθιερωμένη λιτάνευση των λειψάνων και της εικόνας του Αγίου στην κεντρική Πλατεία, με την παρουσία πλήθος κόσμου, όλων, σχεδόν των Ιερέων της περιοχής και των Μητροπολιτών Κόνιτσας Σεβαστιανού και Φωκίδας Αθηναγόρα.

Στις 24 τελέστηκε πανηγυρική λειτουργία στο Ναό του Αγ. Κοσμά.

- Με πρωτοβουλία του Υπουργείου Εθν. Άμυνας πραγματοποιήθηκε στο χώρο της Αναγνωστοπουλείου Σχολής συναυλία με τη συμμετοχή του μουσικοσυνθέτη Χατζηδάκη και της Νανάς Μούσχουρη. Την εκδήλωση παρακολούθησαν χιλιάδες λαού από την Κόνιτσα, τα περίχωρα και από τα Γιάννινα ακόμα. Ήταν μια εκδήλωσή που για πρώτη φορά είχαν την τύχη να απολαύσουν οι Κονιτσιώτες.
- Με ποτιστική βροχή την προτελευταία

ταία μέρα μας εγκατέλειψε ο Αύγουστος, παραχωρώντας τη θέση του στον πρώτο μήνα του Φθινόπωρου.

• Το Νέο Διοικ. Συμβούλιο του Φιλοπρόοδου Συλλόγου Κεφαλοχωρίου που εκλέχτηκε πρόσφατα αποτελείται από τα εξής μέλη:

Χρήστος Γ. Φασούλης, Πρόεδρος
Βασίλης Δ. Νούτσος, Αντιπρόεδρος
Ευαγγ. Ν. Σδούκος, Γραμματέας
Κων/νος Χαρ. Φασούλης, Ταμίας
Θωμάς Ρ. Βλαχόπουλος, Έφορος

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Αρραβώνες:

Στις 13/7 έγιναν στην Κόνιτσα οι αρραβώνες του Θόδωρου Σ. Κυρίτση και της Κριστιάνας Βερέβη.

• Στις 18/8, έγιναν στην Κόνιτσα οι αρραβώνες του Κων/νου Λεοντίου από τα Γιάννινα και της Αριστέας Ζ. Θώμου.

• Στην Πουρνιά έγιναν οι αρραβώνες του Αθανασίου Αδάμου και της Παρασκευής Κοντογιάννη, στις 17/8.

• Αρραβωνιάστηκε στην Κόνιτσα η Τούλα Παπαβασιλείου με τον Γιάννη Βελογιάννη από τα Γιάννενα στις 24/8.

Γάμοι:

Στις 30/6 παντρεύτηκαν στη Θεσσαλονίκη ο Γιάννης Παπαθεμιστοκλέους και η Τασούλα Μπεκιαρούδη.

• Στις 9/6 έγιναν στην Αθήνα οι γάμοι της Βασιλικής Χρ. Δούσμπη και του Ζαχαρία Κολοβού.

• Στη Χρυσουγή Τρικάλων έγιναν οι γάμοι του Μιχάλη Αδ. Οικονόμου και της Κικής Στραπάτσα, στις 12/7.

• Στις 20/7, στα Γιάννινα έγιναν οι γάμοι της Φανής Ρούση από την Κόνιτσα και του Χρήστου Νάση.

• Στις 4/5 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Κώστας Σέρρας και η Σημέλα Καρέλη από τη Βέροια.

• Στις 27/7 έγιναν στο Μάζι οι γάμοι του Δημήτρη Παπαχαρίση και της Κωνσταντίνας Νότου από την Επισκοπή.

• Στη Μελισσόπετρα έγιναν στις 28/7 οι γάμοι του Σπύρου Νούσια και της Ειρήνης Βαγενά.

• Την ίδια μέρα στην Κόνιτσα παντρεύτηκαν, ο Περικλής Τσούκας και η Χριστίνα Βαλερά, καθώς και ο Βασίλης Κώτσικος και η Αρετή Γκρεμότση.

• Στο Ελεύθερο έγιναν οι γάμοι του Παναγιώτη Παπακώστα και της Μαίρης Αντωνίου από τον Παρακάλαμο.

• Στις 17/8 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι της Νίτσας Λώλου και του Γιώργου Φανάρα από τη Λάρισα.

• Στις 30/6 έγιναν οι γάμοι του Χρήστου Καρρά από την Ηλιόρραχη και της Έλλης Σωφρονίου από τη Λεμεσό.

• Στις 28/7 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Κώστας Καραγιάννης και η Αλεξάνδρα Λύτου.

• Στις 28/7 έγιναν οι γάμοι του Θωμά Βαγενά και της Μαρίας Γιαννούση από το Παλαιοσέλι.

• Στις 25/8 παντρεύτηκαν στην Κλειδωνιά, ο Δημήτρης Ευαγγέλου και η Χριστίνα Μιχαλάκη από το Σκαμνέλι Ζαγορίου.

• Την ίδια μέρα στην Κολοκυνθού Καστοριάς, έγιναν οι γάμοι του Κώστα Π. Τσουμάνη και της Σταθούλας Θ. Παγούνη από τη Ζέρμα.

• Στις Χρυσούπολη Μακεδονίας έγιναν στις 24/8 οι γάμοι της Δέσποινας Χατζημελετίου και του Κων/νου Κοτζιά.

• Στο Ελεύθερο παντρεύτηκαν στις 24/8 ο Θανάσης Παπαχρήστου και η Ευσταθία Βάκα από τον Παρακάλαμο.

- Στις 31/8 παντρεύτηκαν στο Ελεύθερο ο Ηλίας Πλατής και η Λίτσα Γεωργίου από τα Καβάσιλα.

Γεννήσεις

- Ο Βασίλης και η Παρδενόπη Φατέ απόχτησαν στην Κόνιτσα κοριτσάκι.
- Η Φωτεινή και ο Βασίλης Κωσταντόπουλος απόχτησαν στη Γερμανία αγοράκι στις 12/4/91.

- Κοριτσάκι απόχτησαν στη 1/8, ο Θανάσης και η Ελένη Ράγγα στην Κόνιτσα.
- Στις 15/8 ο Φώτης και η Στυλιανή Φωτίου απόχτησαν στην Κόνιτσα αγοράκι.
- Ο Σταύρος και η Βασιλική Κυρτσόγλου απόχτησαν στην Κόνιτσα αγοράκι στις 24/7.

Βαπτίσεις

Στις 22/6/91 βάφτισαν στην Κόνιτσα το γιό τους ο Νίκος και η Δέσποινα Κιενανίδη. Όνομα νεοβάπτιστου, Γεώργιος.

- Στην Κόνιτσα βάφτισαν την κόρη τους ο Χρήστος και η Δήμητρα Κυρτσόγλου στις 25/4/91: Όνομα Αντωνία.
- Στις 6/6 βάφτισαν το κοριτσάκι τους στην Κόνιτσα ο Γιώργος και η Πανωραία Τζώτζη. Όνομα Αλεξάνδρα.
- Ο Πέτρος και η Βαρβάρα Χαλούλου βάφτισαν στις 6/6 το αγοράκι τους στην Κόνιτσα. Όνομα Δημήτριος.

Στις 7/7 βάφτισαν την κόρη τους ο Παντελής και η Μαρία Δερδέκη. Όνομα νεοβάπτιστης, Ελένη.

- Ο Δημήτριος και η Φωτεινή Ντάφλη βάφτισαν την κόρη τους στις 18/7/91. Όνομα Αλεξάνδρα.
- Στην Καλόβρυση βάφτισαν το αγοράκι τους στις 27/7 ο Δωρόθεος και η Λίτσα Κολόκα. Όνομα, Θεοφάνης.

- Στις 29/7, ο Κώστας και η Δήμητρα Καρπούζη βάφτισαν το γιό τους. Όνομα Θεοδόσιος.

• Στις 15/8 βάφτισαν στην Καλλιθέα ο Βασίλης και η Μαρίνα Γκάγκα. Όνομα νεοβάπτιστου:

- Ο Χρήστος και η Αθανασία Νίκου, στις 17/8 βάφτισαν το αγοράκι τους. Όνομα Βασίλης.

- Βάφτισαν το κοριτσάκι τους στις 7/7 ο Παναγιώτης και η Αλεξάνδρα Αντωνίου. Όνομα, Μαρίνα.

• Το αγοράκι τους στις 11/7 ο Κώστας και η Φωτεινή Αναστασίου. Όνομα, Αλέξανδρος.

• Το κοριτσάκι τους στις 27/7 ο Νίκος και η Χαρίκλεια Εξάρχου. Όνομα, Ελένη.

• Την ίδια μέρα βάφτισαν την κορούλα τους ο παπα - Φώτης Τσάμης και η Πρεσβυτέρα του. Όνομα, Γεωργία.

• Το αγοράκι τους στις 18/8 ο Αλέκος και η Ελένη Τσινασλανίδη. Όνομα, Νικόλαος.

• Το αγοράκι τους στις 31/8 ο Αλέκος και η Άννα Εξάρχου. Όνομα, Παντελής.

• Το αγοράκι τους στις 3/8 ο Ανδρέας και η Άννα Τέφου. Όνομα, Αντώνης.

Θάνατοι

Στις 30/5 πέθανε στην Κόνιτσα ο Ευάγγελος Αθανασίου, ετών 65.

• Πέθανε στην Κόνιτσα, στις 18/6 ο Βασίλειος Καβελίδης ετών 83.

• Στην Αθήνα σκοτώθηκε από δίκυκλο ο Μιχάλης Λιάπης, στις 21/6/91.

• Στις 11/6 πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο χωριό του Αγ. Παρασκευή ο Κων/νος Βάιλας ετών 52.

• Στην Κόνιτσα πέθανε, στις 18/6, η Μαρία, χήρα Ιωσήφ Κορτσινόγλου, ετών 83.

- Την 1/7 πέθανε στην Κόνιτσα ο Απόστολος Ζιακόπουλος, ετών 95.
- Στις 9/7, πέθανε και κηδεύτηκε στην Κόνιτσα ο Μισάκ Μελκονιάν, ετών 83.
- Στις 12/7 πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε την επομένη στην Κόνιτσα ο Χαρίλαος Πατέρας, ηλικίας 84 ετών, ο μακαρίτης έτρεφε μεγάλη αγάπη για τη γενέτειρά του Κόνιτσα.
- Στις 23/7 πέθανε στην Κόνιτσα ο Αθανάσιος Χατζηρούμπης, ετών 74.
- Πέθανε στις 21/8 και κηδεύτηκε την επομένη στο χωριό του Πηγή ο Γεώργιος Κίτσιος, ετών 83. Στη μνήμη του,

τα παιδιά του, προσφέρουν στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» το ποσό των 3.000 δρχ.

- Στην Εξοχή πέθανε στις 5/8 ο Απόστολος Μήτσιος.
- Στις 15/8 πέθανε στην Κόνιτσα ο Νικόλαος Χατζηρούμπης.
- Στις 27/7 σκοτώθηκε μεταξύ Κεφαλοχωρίου και Ζέρμας ο ταξιτζής Βασίλης Σδούκος, ετών 47, όταν το αυτοκίνητο του ξέφυγε από το δρόμο και έπεσε σε ρέμα βάθους έξι μέτρων.
- Στην Κλειδωνιά πέθανε η Ανδρομάχη Γορίτσα.

Στη μνήμη της μητέρας μας
 Λίτσας Παπαϊωάννου - Μάρραιη,
 συνταξιούχου Οδοντιάτρου, που
 συμπλήρωσε 3. 1/2 χρόνια από το
 θάνατό της, προσφέρουμε
 στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ»
 10.000 δρχ.
 Τα παιδιά της
 ΤΖΩΡΤΖΗΣ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑ

ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΜΑΣ

Δρχ.

Δρχ.

Αναγνώστου Δημήτριος	
Αυστραλία	5.000
Μήτσιος Ανδρέας Γερμανία	3.500
Θώδου Λίνα Η.Π.Α.	6.000
Σύνδεσμος Ηπειρωτών	
Αυστραλίας	5.260
Κοκκινάκη Βασιλική Η.Π.Α.	4.000
Μάντζος Παύλος Γερμανία	12.000
Παναγιώτου Δημήτριος	
Καναδάς	4.000
Μπάρμπας Παναγιώτης	
Κόνιτσα	1.000
Στέφος Κων/νος Κόνιτσα	1.000
Κουτρούλη Ουρανία Αθήνα	1.000
Παπαγιαννόπουλος Ιωάννης	
Ιωάννινα	1.100
Κίτσιος Γεώργιος Κόνιτσα	1.000
Ζιώγας Ιωάννης Αθήνα	2.000
Ντίνος Λάμπρος Καλλιθέα	1.000
Σχίζα Μαίρη Ιωάννινα	1.000
Λάμπρου Γεώργιος Ιωάννινα	1.000
Κατής Νικόλαος Αλεξάνδρεια	2.000
Σπανός Θωμάς Αθήνα	1.000
Μουρεχίδης Ιωάννης Κόνιτσα	2.000
Λάλου Εριφύλη Αθήνα	4.000
Τσιλιμίγκας Θανάσης Ιωάννινα	1.000
Τζώτζης Φώτιος Θεσ/νίκη	1.000
Κραγιάννης Αλέξιος Αθήνα	1.000
Παπαχρήστου Ευριπίδης	
Αθήνα	1.500
Ραμαντζάς Δημήτριος Ιωάννινα	1.000
Παγανιάς Γεώργιος Δίστρατο	2.000
Μιχώτας Ελευθέριος	
Παλαιοσέλι	1.000
Γκαραβέλας Χριστοφόρος	
Κόνιτσα	2.000
Κίτσιος Χριστόφορος Αθήνα	1.000
Κυπαρίσσης Αντώνιος Αθήνα	1.000

Λάκκας Θεόφιλος Καλλιθέα	1.000
Αθανασίου Ευθύμιος Δίστρατο	2.000
Κυριάκης Κων/νος Αθήνα	1.500
Πίσπας Ηλίας Δίστρατο	1.000
Κίτσιος Γεώργιος Αθήνα	4.000
Καρανίκας Αναστάσιος Αθήνα	1.000
Ζούκας Γεώργιος Αθήνα	3.000
Κολογήρου - Αλεξίου Πηνελόπη	
Λάρισα	2.000
Μήτσης Βασίλειος Πλαγιά	3.000
Καρατζήμος Δημήτριος	
Δίστρατο	1.000
Μπλιδικιώτης Νικόλαος Αθήνα	2.000
Μαρτσέκης Μιχαήλ Αθήνα	2.000
Ομοσπονδία Αδελφοτήτων Επαρχ.	
Κονίτσης - Αθήνα	1.500
Εξάρχου Χρήστος Θεσ/νίκη	1.000
Θεοδωρίδη Χαρίκλεια	
Θεσ/νίκη	2.000
Ματσής Αθανάσιος Κόνιτσα	2.000
Ράγγας Αθανάσιος Κόνιτσα	2.000
Μπούσμπουλας Σταύρος	
Πειραιάς	3.000
Κοντοδήμος Γεώργιος Αθήνα	1.000
Νίκου Βασίλειος Κόνιτσα	1.000
Λώλου Ουρανία Θεσ/νίκη	1.000
Τζίνας Κων/νος Αγ. Παρασκευή	1.000
Σκούφιας Δημοσθένης Ιωάννινα	1.000
Μανέκα Άρτεμις Ιωάννινα	1.000
Γώγος Γεώργιος Θεσ/νίκη	1.000
Αγαπίδης Θεόφιλος Θεσ/νίκη	1.000
Παπαχριστοδούλου Χρήστος	
Αθήνα	2.000
Ζούνης Ιωάννης Θεοτόκος	2.300
Ζούνης Νίκος Θεοτόκος	2.300
Αποστόλου Κώστας Παραμυδιά	1.000
Ανδρέου Οδυσσέας Δολιανά	1.000
Λούδας Αθανάσιος Αθήνα	1.500
Ζάρας Παναγιώτης Αθήνα	1.000
Κοτσίνας Χρήστος Θεσ/νίκη	2.000
Λέτσιος Δημήτριος Θεσ/νίκη	2.000
Μάλιακας Βασίλειος Αθήνα	1.000

Μάκκας Γεώργιος Αθήνα	1.000
Δερβένη Χαρίκλεια	
Αγ. Βαρβάρα	1.000
Ζήκας Αντώνιος Κορωπί	1.000
Τσουμάνη Ελένη Αθήνα	2.000
Πολίτης Γεώργιος Αθήνα	1.000
Κράλιος Κων/νος Αθήνα	2.000
Γαργάλης Ευδύμιος Αθήνα	1.000
Κυπαρίσης Μενέλαος Αθήνα	2.300
Γούσιος Ελευθέριος	2.000
Καραμπέτσης Βασίλειος Αθήνα	2.000
Σπανός Ιωάννης Αθήνα	1.000
Γουσγούνης Ιωάννης Κόνιτσα	1.000
Κήτας Ευδύμιος Κόνιτσα	2.000
Ζώτος Δημήτριος Πηγή	2.000
Χούγιας Παναγιώτης Ιωάννινα	1.000
Εξωραϊστικός Σύλλογος Πηγής	1.000
Γκίκας Κων/νος Κόνιτσα	1.000
Ματσής Γεώργιος Κόνιτσα	2.000
Κοινότητα Φούρκας	1.000
Πορφυριάδης Θανάσης	
Τεμένη - Αιγίου	1.000
Σιακφά Λευκοδέα Αθήνα	1.000
Παπαμιχαήλ Χρήστος Πάτρα	2.000
Πανταζής Νικόλαος Αίγιο	1.000
Κουτσούκου Λίτσα Αθήνα	2.000
Ζήνδρος Βασίλειος Κόνιτσα	3.000
Ντάφλης Ιωάννης Κόνιτσα	3.000
Μανώλης Πασχάλης Αθήνα	2.000
Ζέρβας Βύρων Φλώρινα	2.000
Γκούτσιος Αντώνιος Καματερό	1.300
Τζουμέρκας Παναγιώτης Αθήνα	1.000
Τζουμέρκας Νίκος Αθήνα	1.000
Ρήγας Κώστας Αθήνα	1.000
Μάνδος Κώστας Κόνιτσα	1.000
Γαράφα Χαρούλα Ιωάννινα	1.000
Μπούνας Ευάγγελος Κόνιτσα	1.000
Ζακόπουλος Χρήστος Ιωάννινα	1.000
Αντωνίου Βαγγέλης Κόνιτσα	3.000
Νάκος Στέφανος Κιάτο	2.000
Γιάκας Γεώργιος Λάρισα	1.000
Παναγιώτου Στέφανος Αθήνα	1.000
Μαρούτσος Γεώργιος Αθήνα	1.800

Κανάτσης Τάσος Ιωάννινα	1.000
Μαργαρίτη Γιαννούλα Δίσπρατο	2.000
Χατζημελετίου Ιωάννης Κόνιτσα	5.000
Ζαχαρόπουλος Φώτιος Κόνιτσα	2.000
Μάτσικα - Παρασκευοπούλου Νίτσα	
Θεσσαλονίκη	2.000
Φαρμάκη - Δαμιανίδου Ειρήνη	
Θεσ/νίκη	1.000
Κεφάλας Θεόδωρος Ηλιόραχη	1.000

Θερμά συγχαρητήρια στον αγαπημένο μας εγγονό Ευτύχιο Αντ. Νικόπουλο που μπήκε 3ος στο Δικαστικό Σώμα, του ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία ο παππούς και η γιαγιά του, Ευτύχιος και Χαρίκλεια Νικοπούλου.

ΤΖΑΜΙΑ — ΚΡΥΣΤΑΛΛΑ — ΚΑΘΡΕΠΤΕΣ

ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ ΜΕ ΤΙΜΕΣ ΑΠΟΘΗΚΗΣ
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ TRIPLEX & SECIRIT

ΚΙΤΣΙΟΣ Σ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΚΟΝΙΤΣΑ ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΓΡΑΒΙΤΣΑ
ΕΝΑΝΤΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ ΑΩΟΣ ΤΗΛ. 22518

RESTAURANT - BAR

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ

16 ΣΑΜ. ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ — ΚΟΖΑΝ
ΚΟΝΙΤΣΑ — ΤΗΛ. (0655) 22079

ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΕΙΔ. ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΟΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

ΙΑΤΡΕΙΟ ΘΕΜΙΔΟΣ 4 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΟΙΚΙΑ ΦΛΟΙΑΣ 23
ΔΕΧΕΤΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΕΤΑΡΤΗ
ΚΑΙ ΠΕΜΠΤΗ 5 - 8 ΜΜ
Μ.Ε. ΡΑΝΤΕΒΟΥ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 80 24 122
80 69 013
ΤΗΛ. ΝΟΣ. 68 27 940

Ξενώνας με 39 κρεβάτια - έργο της
Αδελφότητας Κερασοβιτών Αθηνών,
λειτουργεί στο Κεράσοβο. Τηλεφ. 0655 -
41.307.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν ν' α-
πευθύνονται και στην Αθήνα: κ. Ζάρα
τηλ. 8026395.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΡΕΝΤΖΟΣ
Χειρουργός Οδοντίατρος

ΤΗΛ. ΙΑΤΡΕΙΟΥ 39.817
» ΣΠΙΤΙΟΥ 70.153

καθημερινά: Πρωί 9.30 - 12 — Απόγευμα 5.0 - 9.30
και Σάββατο 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. με ραντεβού

ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΜΕΛΕΤΕΣ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΕΠΙΒΛΕΨΕΙΣ
Ηλεκτρικών - Μηχανικών εγκαταστάσεων

ΒΑΖΟΥΚΗΣ ΑΝ. - ΜΑΤΣΗΣ ΑΘ.

Βεΐκου 133 - Γαλατσι 111 46
Τηλ. 22.23.727

Ε.Π.Ε.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ
ΔΟΜΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ

ΜΠΟΥΛΤΟΖΕΣ - ΦΟΡΤΩΤΕΣ ΤΣΑΠΕΣ
ΚΟΜΠΡΕΣΕΡ - ΓΡΑΔΑΡ - ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡΕΣ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΣΥΓΚ/ΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΣ

ΣΩΤ. ΛΩΤΟΣ & Β. ΧΑΓΖΗΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΑΝΤΙΓΩΝΗΣ 10 - ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΛΑΤΩΝΟΣ
ΤΗΛ 5138315

ΜΑΙΡΗ ΚΟΥΣΙΟΥ
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Κηφισίας 69
Αμπελόκηποι Αθήνα

ΤΗΛ. 6924394

Δ^ο ΚΩΣΤΑΣ Β. ΝΟΥΤΣΗΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

Τ ΙΑΤΡΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ «ΑΝΔΡΕΟΥ ΣΥΓΓΡΟΥ»
ΕΠΙΜΕΛ ΝΟΣΙΟΚ «ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΙΩΝ»

ΙΑΤΡΕΙΟ ΣΟΛΩΝΟΣ 66
(ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ)
ΤΗΛ 3602 966 (106 80)
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 5 - 8 ΜΜ
ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΟΙΚΙΑ ΚΑΙΣΙΑΝΔΡΑΣ 10
ΑΠΟ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ 9701 285

ΜΙΧΑΗΛ ΒΑΣ. ΡΕΒΑΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΚΟΝ/ΠΟΛΕΩΣ 22
ΤΗΛ 426.951

ΠΑΤΡΑ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Δημήτριος Ν. Καζαμίας

Εμ: Μπενάκη 24

Τηλ. 3627 - 725

ΜΙΚΡΕΣ ΑΓΓΕΛΙΕΣ

Ο κ. Γεώργιος Παπαζήσης πωλεί την πα-
τρική του περιουσία στον Αμάραντο Κόνι-
τσας.

Πληροφορίες

Καζαμίας Τηλ 01 - 3627725

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΙΣ ΠΟΥΛΜΑΝ
ΚΡΕΤΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΑ:

3468.976 - 3421.890

, Αθήνα